

π k
5102

B
h

r
-

D

J

—

B. N. II, 174.
S. 37, 22.

I. N. J.
DISPUTATIO
DE

II R
5102

TRANSPORTATIO-
NE DEFUNCTORUM
PER TERRITORIUM
ALIENUM,

Von Durchföhrung
der Verstorbenen /

QUAM
Auspice DEO TER Optimo Maximo,
ET

Magnifico Jctorum Ordine permittente
PRÆSIDE

DN. AUGUSTO BENEDICTO
CARPZOVIO,

J. U. D. Pandectarum Prof. Publ. & Facultatis
Juridicæ Lipsiensis Assessore,

Publicæ Eruditorum disquisitioni submittit

Christian Siegfried Fritsch / Schwartzb.

RESP.

Die XVI. Januarii Anno M. DC. XC.

L I P S I Æ

Typis JOH. CHRISTOPH. BRANDENBURGERI.

DISPUTATIO

TRANSFORMATIONES
IN DEBERIS ORGANI
PER TERRESTRIUM

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

I. N. J.

De

TRANSPORTATIONE DEFUNCTORUM PER TERRITORIUM ALIENUM.

CAP. I.

Verborum significationem & materia partitionem continens.

§. I.

Quemadmodum rerum in universum omnium, ita LL. quoque verum & genuinum sensum frustra quis habebit exploratum, sine verborum cognitione exactâ. Verba enim rerum sunt indices & notæ, quas ipsas cum vi & potestate earum tenere, hoc demum esse leges scire, verissime Celsus dixit, in *L. 17. ff. de LL.* Quare & nos de Transportatione defunctorum per territorium alienum dicturi, illud servabimus, ut antequam ad ipsam rei tractationem accedamus, verborum præmittamus notationem acceptionemque variam, non solum laudati Celsi eâ in re, Caji que in *L. 1. ff. de O. I.* institutum secuti, sed & ipsius Imperatoris Justiniani exemplum in *§. ult. J. de Publ. Judic. L. 1. §. 11. L. 2. §. 11. L. 3. §. 1. C. de V. J. E.* à quo nec maximi juris interpretes recedendum sibi putaverunt, sicut & Antistium Labeonem ad enodandos plerosque Juris laqueos usum esse cognitionis verborum scientiâ ex Gellio. *l. 3. N. A. cap. 10.* novimus.

A 2

II, Trans.

II. TRANSPORTATIO de loco in locum est portatio, à trans & portare descendens, quod idem est ac ferre, gestare; modisque duobus contingit: uno cum jumentis aut curribus aliquid nobiscum ducimus, altero, cum corpore nostro imitatione jumentorum ferimus. Sicut autem copiarum, exercitus militesque transportari apud autores passim dicuntur, ita de funeribus & corporibus mortuorum hæc vox in sensu proprio, quando de loco in alium, ex territorio in aliud transferuntur, à Juris nostri Interpretibus usurpatur, Eckoldo *ad ff. de Relig. & sumt. fun. §. ult.* Schiltero in *Præxi Jur. Rom. in For. Germ. Diss. 21. th. 31.* Besold. *Thesaur. Pract. voc. Durchführung der Verstorbenen/* aliisque. Est quidem & alia transportationis sed analogica & impropria in mercatorum Foro recepta acceptio, quâ transportantem aliquando dicunt, pecuniam ad cambium accipientem alioque remittentem, quem & transportantem voce barbarâ appellant, aliquando ad delegationem cessionemque, item translationem nominum ex uno libro in alterum, ejus significatum extendunt, de qua re vid. Marquard. de *Jure Mercator. lib. 2. c. 12. n. 51. 52. & cap. 15. n. 8.* Schurkens *Buchhalterey. pag. 12.* sed huc minime pertinens.

III. Cæterum æquipollentibus aliis in hac materiâ nominibus leges utuntur & autores: Ita *transferri* funus in *L. 38. ff. de Relig. & Sumt. Fun. L. 1. & 10. C. eod. L. 3. §. 4. ff. de Sepulc. viol. perferri* in *L. 14. §. 4. ff. de Relig. & Sumt. Fun. deferri, vehi & transvehi* Gerh. Feltn. de *Cadav. inspic. c. 39. n. 1.* Brunnem. *ad L. 3. ff. de Sepulc. viol. n. 3.* Bötticher *ad ff. Diss. 1. th. 69.* dicitur, quo & *vectura* referri debet, quæ inter funeris sumtus à Macro recensetur in *L. 37. ff. de Relig. & sumt. Funer.* nisi per vecturam ibi feralem illam intelligere velis, quæ fiebat vel curru, vel à servis cadaver Domini in lecticâ, sellâ, lectuloque succollantibus *L. un. §. 5. sed & qui domini. C. de Latin. Libert. toll. Just. Lips. l. 1. Elect. c. 6. & 19.* quando funus non peregre mortui in alium locum aliamque Provinciam, sed è domo mortuariâ efferbatur ad sepulcrum vel intra vel extra urbem. Mornac. *ad L. 37. ff. de Rel. & Sumt. Fun.* sicut hodieque vel curru vel à gestatoribus plerumque semper, maxime si viliores sint, ad hoc conductis cadavera mortuorum efferuntur: Ex quo etiam inter *translationem & relationem* seu *exportationem* funeris apparet differentia, de qua vid. Jo. Kirchmann *de Funerib. Roman. lib. 2. c. 1.* Andr. Quenstedt *de sepult. veter.*

veter. cap. 6. p. 106. sqq. Pertinet & huc rubrica tituli ff. *ut funus ducere liceat*, quam de deductione per viam publicam ex d. L. 38. d. 1. explicat Wefenbec. *in paratit. ibid.* Struv. *Exerc. 15. Tb. 83.* quamquam *funus ducere & exequias ducere* apud autores non tam transportationem, quam ipsas exequias & funeralem pompam denotet. Kirchmann. *d. l. p. 118.*

IV. DEFUNCTUS à defungendo (quod explicari negotio aliquo, eique finem imponere notat) qui vitâ defunctus est, *cadaveris, corporis, mortui, ossium* nomine passim in LL. nostris indigitatur L. 3. ff. *de injus voc.* L. 37. 38. 39. 40. ff. *de relig. & sumt. fun. l. r.* ff. *de Cadaver. punitor.* Gerh. Feltm. *de Cadav. inspiciend. cap. 1.* quæ interdum corpus nondum sepultum & quod caret honore sepulturæ, qui alias hujus generis corporibus debetur, significant, interdum corpus quodcumque mortuum non attento, an sepeliatur, annon. Ita *cadaver* efferri dicitur ap. Livium 2. *Hist. 8.* atque ita à funere distinguitur, cujus appellationem consequitur corpus si sepeliatur: Pertinet eodem Isidori locus lib. 2. c. 3. *Omnis mortuus aut funus est, aut cadaver. Funus est, si sepeliatur, à funibus accensis, quas ante feretrum, papyris cera circumdatis ferebant, cadaver autem si insepultum jacet, nam cadaver nominatum à cadendo, quia stare non potest; Quod dum portatur exequias dicimus, crematum reliquias, corpus autem à consuetudine dicitur, ut illud:*

-- -- -- -- *tum corpora luce carentum,*
Exportant tectis, & tristia funera ducunt.

In legibus autem illa inter *funus & defunctum seu cadaver & exanime corpus* differentia tam rigide non observatur, nam quod in L. 4. §. 2. ff. *si quis caution. in jud. sist.* importat formula *funus prosequi*, id in L. 3. ff. *de injus voc.* est *cadaver seu defunctum prosequi*, & in L. 1. §. 4. 6. ff. *de Injur. l. 1. §. 5. C. de Lat. libert. toll.* alibique tanquam æquipollentia nomina usurpantur; Quemadmodum & in vernacula nostra vocibus *Leiche & Leichnam* sæpe promiscue pro corpore seu defuncto utimur, cum tamen illud aliquando exequias seu ceremonias funebres denotet. Nobis hic exanime hominis corpus denotat, quod per alterius jurisdictionem aut territorium vel cum vel sine aliquâ pompâ & ceremoniâ sepulturæ causâ deducitur.

V. TERRITORIUM à *terrendo* deducit Pomponius, in L. 239. §. 8. ff. *de V. S.* quod magistratus ejus loci intra eos fines terrendi i. e. sub movendi potestatem habeat. Cujacius *ad L. 53.*

C. de decurion. & Andr. Knichen de Autocrat. cap. 1. n. 2. à terra malunt derivare, cum & pro fundo sæpe accipiatur. L. 28. §. 4. C. de Episc. & Cleric. unde per allusionem territorium quasi tauritorium, tritum tauris, secundum Isidorum 14. in Orig. 15. vel à bobus & aratro quasi *terribovium*, ut opinatur Cato, in Origin. Lib. 5. dicitur, quia veteres solebant prima civitatum fundamenta ponentes, vaccam intrinsecus tauro in dextram jungere & juncti ritu Sabino stivam tenere incurvam, ut glebæ omnes intrinsecus caderent, & sic ducto sulco designare armatam terram jurisdictione, suspendentes aratrum ante portas.

VI. Aliter autem territorium in sensu *juris Civilis Romani*, aliter *Imperii moderni* accipitur, illo sensu ex d. l. 239. §. 8. de V. s. universitatem agrorum significat, intra fines cujusque civitatis, unde & per consequens aliquando pro districtu jurisdictionis sumitur. Joh. Gödd. ad d. l. n. 2. Theod. Reinking. de Regim. Sec. 65 Eccles. lib. 1. class. 5. c. 1. n. 2. quo respectu territorii appellatione veniunt castrum, civitas, oppidum, villa, pagus, hisque ad hærentes terræ agrique: Andr. Knichen de Jure Territor. cap. 1. n. 203. hoc certum terrarum spacium superioritate territoriali munitum denotat, non nisi immediatis imperii civibus statibusque competens, ob annexam scilicet dictam superioritatem, Chr. Ming. de Superiorit. territor. pr. jure quidem civili Justiniano plane ignotam, in nostrum tamen præsens Imperium Germanicum post Caroli Magni tempora introductam potestatem, summæ Majestati æmulam, omniaque, quæ ad regimen civile pertinent complectentem, vi cujus eadem ferme posse in territoriis suis dicuntur Imperii proceres, quod exercuere Cæsares in universo Imperio. Hulder. Eyben. in Dissert. ad illud dictum: *Tantum posse status &c.* ap. Venerandum Dn. Parentem Ahasv. Fritsch. Vol. 2. Diss. Jur. Publ. 9. Ludolf. Hugo de Statu Region. Germ. cap. 4. n. 9. 10. 11. Ming. d. diss. concl. 54. Myler ab Ehrenbach de Princ. & Statib. Imper. cap. 14. n. 11. sqq. Franzk. L. 2. Res. 15. n. 47. Utroque sensu territorii vox à nobis hic usurpabitur, cum evenire possit, ut non per agros, viasque privatorum tantum sed urbes etiam, pagos, aliaque loca, quæ à Magistratibus vi Jurisdictionis sibi in unius Principis aut status territorio concessæ, reguntur, imò territoria aliorum principum statuumque perducenda sint defunctorum funera. Ubi tamen & il-

lud

lud simul observandam, non tam stricte territorium à nobis hic pro terrâ continente tantum, sub alterius sive dominio sive Jurisdictione sive superioritate existente accipi, quo sensu territorium nonnullis venit, quod pedibus terere & calcare possumus, sed latius pro omni eo puncto, quod tam pedibus quam navibus & alio adminiculo circumire valemus; unum enim & idem reputatur territorium ait Bald. *ad L. 6. C. de condit. insert. n. 13.* quod eminent super aquas & aquis immergitur: nam licet in aqua propter subsequenter statim confluentiam, nulla rudera distinctæ possessionis remaneant, nihilominus tamen ex aliis circumstantiis, locis puta adjacentibus, distinctio territoriorum haberi potest, idque non tantum in fluminibus, sed etiam in mari tum interno, tum externo, prout eleganter contra Grotium ostenderunt Dn. Ziegler ad Joh. à Felde *in not. ad l. 2. de J. B. & P. c. 2. §. 3.* Selden. *de Domin. Maris lib. 1. cap. 22.* Strauch *de Imper. Mar. cap. 2. seqq.* Struv. *Synt. Jur. Feud. cap. 6. aph. 7. n. 2.* Atque adeo quando per prædia & loca, per quæ transvehenda funera sunt, flumen sive publicum sive privatum currat, in quo sive vado transeatur, sive pontibus sive pontonibus transjiciatur, sicut via tam privata, quam publica constitui potest. *L. f. ff. de S. P. R.* ita de transitu cum defunctorum corporibus ibi moveri solent controversiæ, indeque in nostram disputationem veniunt.

VII. Cæterum dum ALIENI territorii in inscriptione mentionem fecimus, eo quid indigemus non obscurum est. In proprio sane fundo de Jure Romano funus ducere & sepelire mortuum cuiuslibet liberum quidem erat *§. 9. J. de R. D. L. 6. §. 4. ff. eod.* sed quando domum mortuariam inter & locum sepulturæ destinatum alterius & alienus adeo intercedebat fundus, sine cujus contactu locus sepulturæ adiri non poterat, de viâ per eum concedenda ori ebatur quæstio, quæ sive jure servitutis præstabatur sive precario concedebatur. *L. 10. L. 12. pr. ff. de Relig. & Sumt. Fun.* Jac. Gutherius *de Jur. Manium Lib. 3. c. 12.* non nisi in aliena re compete-
bat, cum nec servitus nec precarium, rei propriæ esse possit *L. 5. pr. ff. si usufr. petat. l. 45. ff. de R. J.* Ex quo autem, ex Juris Canonici & nostri temporis institutis privatorum arbitrio & voluntati relictum amplius non est, profanum quemvis locum illatione cadaveris religiosum facere, sed vel per Episcopum, vel ordinarium Magistratum

tum, loca sepeliendis mortuis publice destinantur, *cap. 4. X. de Relig. dom* cum Reip. interfit, ne passim sepultis corporibus aër inficiatur putridis humoribus. Carpz. *Lib. 2. Def. Eccles. 373. sq. 385. 394.* Ziegler ad Lancellot. *de Sepult. §. 1. & ad Grot. lib. 2. de J. B. & P. c. 19. n. 2.* Finkelth. *de Jure Sepult. concl. 3.* ad illa in urbe aut loco quo degimus per vias quidem publicas cuique patet aditus, sed quando per urbem aut jurisdictionem aliam peregre mortuorum corpora transportanda sunt, favore partim religionis, cujus summa semper ratio esse debet *L. 43. ff. de R. & S. F.* partim vi illius humanitatis officii, quod alicui ex alterius solo aut territorio utilitatem Domino innoxiam capere permittit, huncque ad id ipsum præstandum obstringit, *arg. L. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. pluv. arcend.* constitutum, est ut & pro mortuorum corporibus utilitas innoxiae transportationis præstetur, sicut & istam jam olim Romanorum leges nulli sine justa causa denegarunt. *L. 38. ff. de Rel. & Sumt. Fun. L. 3. §. 4. ff. de sep. viol.*

II X. Ex dictis constat transportationem nostram esse ejusmodi actum, quo per alterius jurisdictionem aut territorium funus seu corpus demortui hominis, ad sepulturam rite & secundum legem transfertur. Hic totus actus veteribus inter alia vocabulo *religionis* veniebat, quo omne id exprimebant, per quod corpora humana ad sepulturam & quietem transferebantur, unde summam esse rationem putabant, quæ pro *religione* facit & in ambiguis *Religionum* quæstionibus strictum jus insuper habendum, *d. L. 43. ff. de Relig.* Sic apud Phædrum *in Fabul. 27.* de ossibus, thesauri cupiditate effossis:

Injecta est illi divitiarum cupiditas

Pœnas ut *sanctæ religioni* penderet.

Ubi *sanctæ religioni, est violato sepulcro*: Et apud Ciceronem 2. *de Legib. 22.* Jam tanta *religio* est sepulcrorum ut extra sacra & gentem inferri fas negent esse; credebant enim, animas non quiescere nisi corpora essent sepulta, atque ideo cenotaphia pro iis excitabant, & apud illa vocibus animas eorum, qui in mari aut fluminis fluctu perierant, quorumve cadavera in saltibus insepulta jacebant & propter hostilem metum aliosve casus inveniri atque inde transportari non poterant, ciere solebant. Kirchmann *de Funer. Rom. lib. 3. c. 27.* Adde Virgil. 3. *Æneid. vers. 304.* cujus autoritate inanem hujusmodi tumulum ad loca religiosa Martianus

tianus

Cianus in L. 6. §. f. ff. de R. D. referebat, contra quod tamen rectius divi fratres rescripserunt in L. 7. ff. d. t. quippe cum ibi non de nudo cenotaphio, sed geminis quoque aris loquatur Poëta ad eosque sacra fuisse facta. Schilter in Praxi Jur. Rom. in for. Germ. Exerc. 4. th. 5. Wissenbach Diss. 9. ad Instit. th. 13. sqq. Et licet hæc veterum qua Græcorum, qua Romanorum religio à nostrâ religione aliena sit & superstitioni imputetur, facilisque multis credita jaëctura sepulcri sit, ipsa tamen erga mortuos reverentia, religionem ipsorum sepulcris & justas cêremônias poscere videtur.

IX. De jure ergo transportationis istius dicturus, ut certus tractationi nostræ ordo constet, primò de fundamento transportationis defunctorum, quoque jure nitatur illa, & Legibus de eâ disponentibus, inde quâ ratione licitè aut minus fieri queat, denique de remediis ejus nomine competentibus, dispiciemus.

CAP. II.

De

ANTIQUITATE ET FUNDAMENTO JURIS TRANSPORTANDI DEFUNCTOS PER ALIENUM TERRITORIUM ET LEGIBUS DE EO DISPONENTIBUS.

§. I.

Transportationes mortuorum per alienum territorium non Romanis tantum usitatæ, sed aliis etiam Gentibus celebratæ fuerunt. Sic quandoque corpora præstantium virorum in loco ignobili condita ad celebriora monumenta vel ex peregrinâ terrâ, ubi fati concesserant, ad avita patriaque sepulchra magnâ pompâ ac solennitate solebant portari apud Gentiles. vid. Gerhard. Tom. 8. loc. Theol. n. 101. ad Kirchmann de Funerib. Roman. lib. 3. cap. 25. Erat enim hoc, quod hodieque est plerisque innatum omnibus ut in gentis suæ sepulchro condi optarint. In L. 30. §. 2. ff. de adim. legat. ab heredibus Seja liberta petierat, ut si in provinciâ decessisset, sexaginta Lucio Titio darentur, ut is corpus ejus curaret in patriam reportari. Etenim infelicitatis

B

loco

loco habitum, si cui externâ in Regione mortuo, patrii sepulcri
carendum esset. Quinimo pœna fuit apud Abderitas, de cocto-
res in patriâ non sepelire. Ne quis autem hunc erga patriam
vel avita monumenta affectum miretur & tantum non culpet
in Ethnicis, antiquissima transportatio fuit ossium Josephi ex
Ægypto in Palestinam à Mose facta ubi & patrem antea sepelive-
rat. *Exod. XIII. 19.* In Ecclesiâ primitivâ, Apostolicâ vicinâ non-
dum receptas fuisse translationes, idem Gerh. *d. l. n. 120.* memo-
rat, sub Constantino M. autem transferri cepisse defunctorum
λειψανα, ex sepulchris obscurioribus ad loca celebriora, quod
Constantinum ex Zelo pietatis non malo fecisse ait Martin.
Chemnitius Exam. Concil. Trident. *de Reliqu. sanctor. Part. IV.*
Sic Hieronymus contra Vigilantium scribit, Constantinum fan-
ctas reliquias Andreæ, Lucæ & Timothei transtulisse Constan-
tinopolin. Constantini factum magno studio imitati sunt &
alii. Arcadium enim, narrat idem Hieronymus, ossa B. Samue-
lis post tam longum tempus de Judæa transtulisse in Thraciam.
Ruffinus *lib. 2. c. 26.* describit translationem reliquiarum Johan-
nis Baptistæ, novi testamenti prodromi, ex Palæstina in Alexan-
driam. Quamquam transportationes istæ, superstitionis postea
facta sint seminaria. Taceo innumera alia hujus generis exem-
pla, cum de jure istiusmodi transportationum, nunc disquiren-
dum nobis sit ulterius.

II. Fundatur illud jus, præter summum religionis, quæ
mortuis honeste justa funebria, & satis ipsorum desideriiis, ut mo-
do diximus, facere jubet, Grot. *lib. 2. de J. B. & P. cap. 19. n. 2.* ibi-
que Ziegler & Osiander, favorem in obligatione istâ naturali, quâ
alter obligatur alteri, ad præstandum & concedendum in re suâ
illud, quod sine incommodo suo hujus utilitatem promovere
potest: Et hoc illud juris vinculum est, quod æquitatem sugge-
rere Paulus Jctus ait, *in L. 2. §. 5. ff. de aqv. & aqv. plu. arcenda.* etsi
aliquando jure deficiamus. Ant. Perez. ad Cod. *Tit. de Relig. n. 5.*
Innoxia utilitatis nomine adud moralis Philosophiæ Doctores
venire solet, cujus duplex fundamentum statuunt, respectu con-
cedentis alterum, alterum respectu utentis: illud quod ratione
concedentis spectatur in obligatione naturali ex humanitatis
jure descendente consistit, quâ alter alterius utilitatem, quoad
fine

sine suo incommodo fieri potest, promovere tenetur, ad hoc enim obligatur homo eo ipso, quod homo est, cum parum sit alterum non lædere, nisi etiam boni quid in eum conferas. Homines hominum causâ esse generatos ait Cicero i. Offic. ut ipsi inter se aliis prodesse possint; Hoc quod ratione accipientis attenditur, facultate Jure naturali & gentium concessâ absolvitur, usum rerum alienarum, pro commodo suo, sine tamen alterius incommodo impetrandi. Quanquam enim in statu civitatis libertas illa rebus æqualiter utendi, ob quæ situm dominium sit restricta, propter obligationem tamen illam naturalem, ex jure humanitatis fluentem, hominibus etiam jus est usum occupatarum rerum impetrandi, quamdiu sub innoxia utilitatis terminis facultas illa residet, unde si sine causâ denegetur, injuria censetur. *Num. XXI. 21. sqq. can. ult. XXIII. qv. 2. Strauch. de Imper. Mar. c. 8. n. 2. Pufendorff. de Jur. Nat. & Gent. l. 3. c. 3. n. 3. 5.*

III. Et hinc descendit obligatio, quâ quis per suum territorium, ut alium innoxium transitum, ita etiam funeris deductionem concedere tenetur. Nam quanquam viarum publicarum proprietas olim populi Romani & deinde mutato Reip. statu summi imperantis esset, *L. 1. §. 21. ff. ne quid in loc. publ.* qui curatores publicis viis præficiebat, uti Cæsar Augustus Generum suum Agrippam curatorem viarum constituit; hodie vero ex usu Imperii Rom. Germ. Principis ac Domini territorii strata publicæ sint propriæ, *II. Feud. 56. R. J. de Anno 1555. §. Wo auch im heil. Röm. Reiche teutscher Nation. add. verb. Elect. Sereniss. Saxon. apud Hortled. de causa Belli Germ. c. 22. verb. Diemeil jede Obrigkeit zu Recht Macht hat/ aus billigen Ursachen einem andern ihr Land und Paß zu verbiethen.* Usus tamen viarum publicarum innoxius omnibus patet, nisi ex ejusdem concessione metus vel periculum immineat. Unde viâ publicâ uti, neminem recte prohiberi Impp. Diocletianus & Maximianus in *L. 11. C. de Serv. & aqv.* rescripserunt, & fas esse transire per alienum agrum, Isidorus scribit in *can. 1. dist. 1.* adversus impediendum vero Ulpianus in *L. 13. §. 5. ff. de Injur. & L. 2. §. 9. ff. ne quid in loc. publ.* injuriarum actionem concedit. *add. can. fin. XXIII. qv. 2. Bidembach. Disp. de Ord. Eqv. const. qv. 6. p. m. 83. sqq.* Jam transitus, qui per deductionem funeris contingit plerumque est innoxius, unde inhu-

manum foret aliquem prohibere velle ad istum finem viâ uti publicâ. Hinc Liv. lib. 8. *Histor.* scævitiâ vocat ultra humanarum irarum finem, impedire, ne corpora humana terræ mandentur; Et hoc officium misericordiam ipsa sancta pagina *Ruth. c. 8. 2. Sam. 11. 5.* ultimum & maximum pietatis officium, *Laëtant. 5. Inst. c. 12.* necessarium pietatis officium, *Ambros. init. Orat. in obitu Theodos. clementiam, Capitolinus in M. Anton, Philosoph. d. xiv* sive justitiâ, *Euripides, misericordiam & humanitatem, Seneca de benef. lib. 5. cap. 20.* humanitatem & mansuetudinem *Val. Maxim, lib. 5. c. 1.* & misericordiam ac pietatem *Ulpianus in L. & si quis 14. §. sed interdum, 7. ff. de Relig. & Sumt. Fun.* appellat.

IV. Sed plerumque innoxiam dixi esse funerum per alienum territorium deductionem, cum enim ob varias circumstantias, tum ex parte cadaveris perferendi, tum personarum transeuntium, aliasque perniciosum aliquando sit, transitum concedere forte si morbo contagioso extinctum sit funus, in viis Regiis per civitates & pagos, ubi nocere exhalationes pestilentes possint, aut per personas ex infecto loco venientes, deducendum, quin ob has aliasque graves causas denegari possit, dubium mihi non est, cum non ulterius officium illud, de quo hactenus diximus, humanitatis se extendat, quam in quantum metus aut periculum mali, nobis per id inferendi, hanc limitat & restringit. Unde evenit ut modo licita, modo illicita ista transportatio efficiatur, quod quâ ratione contingat, nunc videndum.

V. Insinuant hanc nobis distinctionem Leges, quæ in Pandectis & Codice de istâ materiâ reperiuntur. Neque enim sola æquitas naturalis, transportationem istam, nobis suggerit, sed Imperatorum quoque Constitutiones & Actorum veterum Responsa certum illi modum præscripserunt. Et de licitâ quidem transportatione, præter *L. 14. §. 4. L. 8. L. 37. L. 40. ff. de Relig. & Sumt. Fun.* duæ potissimum leges de eâ diserte disponentes in Digestis deprehenduntur, utraque Ulpiani, altera in *L. 38. dict. tit. Ne corpora aut ossa mortuorum detinerentur, aut vexarentur, neve prohiberentur, quo minus viâ publicâ transferrentur, Præsidis Provinciæ officium est.* Altera in *L. 3. §. 4. ff. de Sepulc. viol. Non perpetuæ sepultura tradita corpora posse transferri, Edicto Divi Severi continetur,*

quo

quo mandatur, ne corpora detinerentur, aut vexarentur, aut prohibe-
rentur per territoria oppidorum transferri. D. autem Marcus rescri-
psit, nullam pœnam meruisse eos qui corpus in itinere defuncti per vicos
aut oppidum transvexerunt, quamvis talia fieri sine permisso eorum,
quibus permittendi jus est, non debeant. De illicitâ ita Marcianus in
L. 2. ff. de Cadaver. Punitor. Si quis in Insulam deportatus vel rele-
gatus fuerit, pœna etiam post mortem manet; nec licet eum inde trans-
ferre & alicubi sepelire inconsulto Principe, ut sapissime Severus & An-
toninus rescripserunt. Et Impp. Valent. Theod. & Arcadius in L. 14.
C. de Religios. Nemo humanum corpus ad alium locum sine Augusti af-
fatibus transferat. Jung. L. 1. C. L. 39. L. 44. §. 1. cod.

VI. Unde hoc colligo licitam pronounciare recitatas leges
transportationem, in itinere defuncti aut ad tempus depositi,
non perpetuæ sepulturæ traditi corporis, vid. Anton. Faber in
Rational. ad L. 39. de Relig. in f. Illicitam, quando effossum æter-
nâ sede datum seu perpetuæ sepulturæ ante traditum, i. e. terra
conditum, aut ob delictum à loco relegati, in patriam aut lo-
cum ex quo relegatus quis fuit deducitur. Quo de quidem in
seqq. capitibus plura dicemus, postquam pauca quædam circa
intellectum recensitarum legum præmonuimus.

NE CORPORA AUT OSSA MORTUORUM.) Jac. Gutherius de Jure
man. l. 1. c. 8. annotat, ubi in monumentis reliquiarum, cinerum
aut ossium nomen legitur, peregrinam illud mortem plerumq̃
denotare, quod & innuat L. 2. §. prator ait. 2. ff. R. & S. F. cum peregre
mortuorum ossa, ut plurimum cineres & reliquiæ transportatæ
fuerint quod ex variis Inscriptionibus probat idem l. 3. de Jure Man.
cap. 23. adde Kirchm. de Funerib. lib. 3. c. 7. unde & Florentinus
in L. 42. ff. de Relig. corpus à reliquiis separavit. Nonnunquam
tamen corpus integrum reportabatur, ut familiari monumento
conderetur, ut colligere licet ex L. 30. §. 2. ff. de adim. leg.

DETINERENTUR AUT VEXARENTUR.) Vexandi appellatione
hic Godofredus intelligit moram, quam forte injiciebant credi-
tores. Sed hæc interpretatio menti Ulpiani non convenit, cum
eo tempore nullâ pœna aut actione teneretur, qui debitoris cor-
pus funerari prohibebat aut detinebat. Ad cujus rei elucidatio-
nem facit locus D. Ambrosii Lib. de Tobiâ cap. 10. Afeneratori-
bus, inquit, quoties vidi tenere defunctos, & negari tumulum, dum fœ-

nus exposcitur? Quibus ergo acquiescens libenter ut suum constringerent debitorem, ut electo eo fidejussor evaderet, Ita sunt fœneratoris leges. Nihil interest inter fœnus & funus, nihil inter mortem & sortem. Jussi lavari corpus & ad fœneratoris domum exequiarum ordinem duci. Vitus religionis consuetudine fœneratorem rogat, ut ad tumuli locum reliquie deferantur. Primus Justinus defunctorum corpus aut reliquias ab injuriis creditorum vindicavit L. 6. C. de sepulch. viol. constitutâ pœnâ quinquaginta librarum auri, adversus eum, qui prætextu debiti sepulturam defuncti impedire conabatur, vel si minus idoneus ad eas persolvendas esset, suo corpore sub competente Judice lueret pœnas. Addidit Justinianus præter crediti jacturam & ut tantundem heredibus solvant quantum debitum fuit, tertiæ partis bonorum mulctam & infamiam. Authent. item qui domum. ibid. Nov. 60. c. 1. Nov. 115. c. 5. §. 1. Tantum ergo abest ut veteri jure & Ulpiani temporibus prohibitum fuerit corpora defunctorum ob æs alienum detinere ut & pignori dari licuisse ex Scævola Responsio in L. pater filiam. 38. §. Julius 4. ff. de Leg. 3. relato colligere liceat, & adversus eum demum, qui corpus defuncti per injuriam, cum jus crediti non haberet, detinuisset, injuriarum actio fuerit prodita L. 1. §. denique 6. ff. de Injuriis. Rectius ergo Ulpianus de iis, qui detinent funus quo minus ducatur, aut spoliant, aut contrectant, L. 3. §. 5. L. f. ff. L. 4. & ult. C. de Sepulch. viol. L. 5. ff. ad L. Jul. de vi publ. intelligitur. Ant. Matthæus de Crimin, lib. 47. tit. 6. c. 1. n. 2.

VIA PUBLICA TRANSFERRENTUR.) Idem in sequentibus per territoria oppidorum transferri, per vicos aut oppidum transvehi dicit. Via est portio territorii ad directum, certis finibus latitudinis, ab eo, qui jus publicandi habuit, ut eâ publice iretur, commearetur relicta. L. 2. §. 21. ne quid in loc. publ. vel itin. fiat. Seu planius: quicquid ex universitate agrorum relictum est, eum in finem ut iretur in eo publicè & commearetur, id viæ nomine venit. Sunt autem viæ publicæ vel privatæ; Publicas liberâ Republicâ Prætorias vel consulares, post eam ab Augustis occupatam, basilicas & Regias appellarunt. d. L. 2. §. 22. aliquando etiam militares, L. 3. ff. de loc. & itin. publ. Privatæ aliàs agrariæ dicuntur, quæ per fundum servientem ad alterius fundum ducunt: Itemque & illæ quas quisque in suo fundo sui usus gratia facit,

facit, aut quæ ex viâ consulari in privatum fundum ducunt. A his separantur viæ vicinales, quæ tamen & ipsæ privatae sunt, cum ex agris privatorum constitui soleant & publicarum numero tunc demum sunt, quando earum memoria non extat *L. 3. ff. de loc. & itin. publ.* Dividuntur porro & viæ publicæ in rusticas, quæ passim in legibus itinera appellari solent, *L. 1. ff. de loc. & itin. publ. L. 1. ff. de viâ & itin. public. reffic.* & urbanas, quibus per ipsas urbes intermedias itur, de quibus Ulpianus, quando de vecturâ defunctorum per vicos & oppida loquitur, intelligendus, quæ viæ, quamvis non ita immediate ad curam Principis & ejus qui supremus est in territorio spectent, ut spectant viæ rusticæ sive militares, quæ exitum in urbes habere dicuntur *L. 3. §. 1. ff. de loc. & itin. publ.* hoc est per eas non continuantur, (quemadmodum non continuantur per flumen navigabile, nisi super ponte constructo) ad res tamen quæ sunt universitatis referuntur. *Wesfenbec. Consil. XXXIII. n. 54. sqq. Schneidew. Epit. Feud. p. 190. Add. Ziegler. de Jure Majest. Lib. 2. c. 17. §. 6.*

PRÆSIDIS PROVINCIAE OFFICIUM EST.) In textibus Codicis Principi hoc adscribitur, verbis: *Inconsulto Principe, sine affatibus Principum.* Primum quidem, quæ ad sepulcrorum Jura pertinebant, de iis pontificum erat cognitio, *Cic. lib. 2. de Legib. Dio. lib. 48.* Postquam vero Augustus Cæsar Pontificatum Maximum Imperio junxit, ejusque exemplum reliqui Imperatores secuti sunt, pontificalis hæc cognitio quoque ad Principes, qui sub Imperatoris nomine rei Romanæ præfuerunt, simul transiit. *Joh. Andr. Bosius de Pontif. maxim. Imp. Rom.* Unde non semel etiam à Jctis hæc duo conjunguntur, ut in *L. 8. ff. de Relig. & sumt. Fun. L. 50. §. 1. ff. de hered. pet. Mornac. ad L. 14. C. de Relig.* Postea Principes Præsidibus Provinciarum hanc potestatem delegarunt qui omnium Magistratum qui Romæ erant, vice fungebantur & ad eos post Principem cura pertinebat rerum omnium quæ in Provinciâ expediebantur. *L. 3. 4. 10. sqq. ff. de Offic. presid.* Et hinc modo sine Augusti affatibus, modo sine decreto Pontificum aut Magistratum in Provinciis jussu ac permissione non transferri corpora defunctorum dicuntur. *Guther. de Jure Man. P. 3. c. 23. p. 536.*

NON

NON PERPETUÆ SEPULTURÆ TRADITA CORPO-
RA.) Sæpius ad tempus de poni solita ap. Romanos fuisse mortuo-
rum corpora, quoad justæ sepulturæ traderentur, tum hic, tum
Pauli locus indicat in *L. 40. ff. de Relig. Si quis eo animo corpus intu-
lerit, quod cogitaret, inde alio postea transferre, magisq; temporis gratia,
deponere, quam quod ibi sepeliret mortuum & quasi æterna sedi dare de-
stinaverit, manebit locus profanus.* Pertinet huc *L. 14. §. 4. d. t.* in
quâ inter alia id quoque ad sumtus funeris, refertur, si quid ad
corpus *custodiendum vel commendandum* factum sit, ubi Ant. Fa-
ber in *Rationalibus commendandum id est deponendum* explicat,
*quoad justæ sepulturæ tradatur, cum commendare sit deponere, L. 24,
26. ff. depositi, quomodo & in Basilicis redditum, ubi τὸ ἐπιθῆσθαι
αὐτῷ:* Et hanc interpretationem Cujacius quoque approbat,
L. 11. Obs. 11. & 2. Obs. 17. & tum illi, quæ pro commendandum
commundandum, quod pollinctorum erat, legitur, de qua vid. Wis-
senb. *in not. Nomico-Philolog. ad Pass. Christi p. 3.* tum isti, quæ de lau-
dationibus funebribus, de quibus Afri. *ad L. 12. §. 4. ff. de Relig.
n. 72. sqq.* Jac. Guther. *de Jure Man. l. 1. cap. 25.* Kirchmann. *de
Funer. Rom. lib. 2. c. 8.* textum accipit, præfert, neque enim istis
corpus seu cadaver mortui, sed vir jam ante defunctus com-
mendatur: Sic in veteri quodam libello, dato Severo Imp. *Cum
corpora eorum, fictili sarcophago commendaverim. &c. & in testamen-
to Geruntii, Simplici sepulcro conditus vel potius commendatus,* le-
gitur. *fac. L. 40. ff. eod. tit. add. Franzk. ad ff. d. tit. n. 21.*

PER TERRITORIA OPPIDORUM.) Territoria oppido-
rum hic vias non urbanas & quæ per urbes stratae sunt, sed rusti-
cas & quæ extra urbes sunt & de urbe ad urbem ducunt quidem,
sed circa illas desinunt, significant. Quod etiam verba sequen-
tia innuunt, quibus notatur factum eorum, qui sine permisso
per ipsos vicos vel oppida corpus in itinere defuncti transvexe-
rant. Non enim in urbes ferri licuisse funera alio transportan-
da ex Sozomeno annotavit Kirchm. *de Funer. Rom. l. 3. cap. 25.*
qui Amelii reliquias, cum Antiochiam deportarentur, per totam
viam jussu Principis intra mœnia civitatum receptas fuisse con-
tra mores Romanorum scribit *l. 7. cap. 10.* Et inde non vulgare
genus honoris delatum Augusto, Svetonius in vita ejus refert,
cujus

cujus corpus decuriones municipiorum & coloniarum à Nolâ Bovillas usque deportarunt noctibus propter anni tempus cum inter diu in Basilicâ cujusque oppidi, vel in ædium sacrarum maximâ deponeretur.

NULLAM POENAM MERUISSE EOS.) Loquitur de licita hic transportatione Jctus, quæ non salutatis his, quibus permittendi jus est fiebat, quam impunem quidem pronunciat, sed minus tamen bene factam. Ant. Faber in Rational. *ad b. L. 3. §. 4.* legem hanc ad eas refert, quas Ulpian. *in Fragm. Tit. 1. §. quæ prohibet.* Imperfectas dicit, quæ vetabant quid fieri, at nulla deviantibus pœna sanciebatur, dicente Macrobi. *in Somn. Scip. cap. 17.* Unde Accursius, non esse novum ut impune quid fiat, quod nullo jure factum est fierique non debuit, notat *ex L. 12. ff. de Usufr. leg.* Pertinet huc L. 14. §. 14. ff. *de Relig.* ubi D. Marcus rescripsit, *eum heredem, qui prohibet funerari ab eo, quem testator elegit, non recte facere, pœnam tamen in eum statutam non esse.* Nimirum sicut perjurii pœna nulla Jure Civili statuta dicitur, L. 2. C. *de Jurejur.* ordinaria nempe, certa & definita, aut quæ legis Juliæ Majestatis est, quanquam vindicetur extraordinem, aliàs infamiæ notâ, aliàs dignitatis spoliatione, aliàs ictu fustium, Wissenb. *p. 1. ad ff. Disp. 13. tb. 38.* Anth. Matthæi *de Crim. l. 47. tit. ult. Brunnem. ad d. l. 2. n. 11. seqq.* ita hic nullam pœnam mereri dicitur sine permisso eorum, quibus permittendi jus est, per vicus & oppida funus ducens, sc. ordinariam, aut non incidere in pœnam sepulcri violati. Anth. Matth. *de Crimin. lib. 47. Tit. 6. n. 5.* Frantzk. *ad §. 9. J. de rer. divis. n. 7.* sicut tamen ille injuriarum actione tenetur L. 8. pr. ff. *de Relig.* ita etiam contra faciens officio Magistratus extra ordinem puniri potest. vid. Alex. Trentac. *Lib. 1. Resol. 1. n. fin.* aliàs frustra transvectiones funerum sine permisso eorum, quibus permittendi jus est, fieri non debere, D. Marcus rescripsisset. Unde de Jure Fori hodierni, quo etiam invito Magistratu funera transferre non licet, vix ab extraordinariâ pœnâ, immunem fore transgressorem DD. statuunt. vid. Casp. Klock. *Tom. 1. Consil. X. n. 477.* Hahn. *ad Wesenbec. tit. ff. de Relig. n. 5. add. Elbert. Leonin. lib. 3. Emendat. cap. 10. n. 3.*

POENA ETIAM POST MORTEM MANET.) Dura hæc Jcti videri poterat sententia, cum tamen mors, secundum Senecam

C

necam

necam ad Marc. c. 20. Servitutem invito Domino remittat, captivorum catenas levet, è carcere educat, quos eximere Imperium impotens vetuerat: & in Nov. 22. c. 20. pr. Mors omnia solvere tradatur, & in L. 6. ff. de Publ. Judic. Crimen & pœnam extingvere, & commune Jcto- rum dictum sit, quod per mortem reus eximatur Foro Judicis & efficiatur de Foro Dei, Seb. Medices in Tract. Mors omnia solvit, P. 2. concl. 2. & 32. Enimvero ista de casibus loquuntur ordinariis, ut interim exceptionibus locum suum relinquunt, quibus efficiatur, ne dici possit, semper & indistincte mortem corpus à Jurisdictione eximere, unde apud Tacitum lib. 16. Annal. cap. 11. n. 5. legimus accusatos post sepulturam decretumque, ut more majorum punirentur. add. L. 11. ad L. Jul. Majest. Carpz. Pract. Crimin. P. 3. q. 141. n. 5. Berlich. P. 4. concl. 5, n. 99. Qua de re infra plura fortassis in Cap. 4. dicemus.

CAP. III. DE LICITA TRANSPORTATIONE DEFUNCTORUM.

§. I.

Diximus in præcedente Capite, transportationem defunctorum aliam licitam esse, aliam illicitam, secundum quam distinctionem jus quod circa illam sive constitutum sive receptum moribus est, considerandum se nobis nunc sistit. Quanquam enim naturaliter loca omnia, publica maximè, quibusvis innoxie transeuntibus, quod in præcedentibus jam monuimus, sint libera, L. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. plu. arcend. L. 24. pr. ff. de damn. infecto. L. 2. §. 21. ff. ne quid in loc. publ. Dn. Parens Ahasv. Fritsch. Tr. de Regali viar. public: Jur. Cap. 5. n. 3. seqq. Ast sicut plerumque fieri solet, ita & hic frequens libertatis abusus, principibus & cæteris, qui τὸ κέρειον habent in Rep. ansam dedit, libertatem isthanc intra suos limites constringendi, ita, ut quod antea pro lubitu quis usurpare poterat, id hodie non nisi permittente superiore ad usus suos vocare ipsi sit integrum. Phil. Alb. Orth. de Jure Conducendi cap. 8. Ahasv. Fritsch d. Tr. cap. 3. n. 1. seqq. Idem & in transportatione mortuorum de loco ad locum evenit, quæ si ita promiscue mansisset libera, supprimendis cædibus aliisque machinationibus, quas tamen non ignorari & debitis pœnis coerceri

coerkeri Magistratus & boni publici interest, contagiosos etiam aliquando morbos in urbem aut provinciam invehendi facillime dari posset occasio; adeoque non nisi Principis aut ejus cui cura ista demandata est, consensu & permisso, transitus concedendus fuit, certæque præscriptæ Regulæ, ad quarum ductum aliis tanquam licita permitti debeat, aliis ut illicita recte denegari possit, nisi pro ratione circumstantiarum in hac aliquando etiam dispensetur, de quâ in sequenti capite quarto.

II. Et ergo illa nobis licita est transportatio, quam leges debito modo petitam permittunt. Ubi quidem ad duo attendendum nobis est, tum ad corpora secundum legum permissionem transportanda, tum ad modum & quâ ratione eadem fieri debeat. Quanquam enim funerum transportationem, permiserint leges, non aliter tamen, quam salutatis his, quorum desuper cognitio est, integrum hoc esse voluerunt, ut scilicet illi, an de genere licitarum sit, quæ petitur translatio, decernere possint.

III. Quod ad prius, illos nimirum attinet, de quorum corporibus per alienas urbes aut territoria transportandis agitur, vel terræ adhuc commendanda, vel jam sepulturæ, non tamen perpetuæ tradita, aliorum transferenda sunt horum corpora, cujus utriusque casus *L. 3. §. 4. ff. de Sepulc. violat.* aliæque leges superius in hac materiâ recitatæ, mentionem faciunt.

IV. Illi vel peregre v. g. in itinere, bello, &c. vel in patriâ aut domicilio suo decesserunt: de his qui peregrè & in itinere mortui in rescripto D. Marci sermo est, quod allegat Ulpianus in *d. L. 3. §. 4.* quando, qui corpus in itinere defuncti per vicos & oppida transvexerunt, nullam pœnam meruisse, dicuntur. Quod idem Titia ab heredibus in *L. 30. §. 2. de adim. leg.* petierat, ut sive in Provincia sive in via decessisset, sexaginta Lucio Titio darentur, ut is corpus ejus curaret in patriam & monumentum filiorum suorum reportari. Et de his quidem transportandis frequentior se offert occasio, quam illis, qui in patrio solo, aut ubi ordinariè degunt, decedunt, ubi tamen & aliquando contingit, ut & hi in patrium monumentum, vel locum quem vivi sibi destinaverunt, aut quo majores sui, conjux, liberi, aliive cognati sepulti,

sepulti, extra tamen patriam domiciliumque constitutum, condixissent istamque curam heredibus demandent.

V. Sicut enim apud Romanos, non singulis saltem personis, verum toti quoque familiae heredibusque sepulturae constituiebantur, ita jure etiam Canonico moribusque hodiernis, ubi in locis, publicâ autoritate, à Magistratu Ecclesiastico & eo qui jus patronatus habet Carpzov. Jurisprud. Consistor. lib. 2. def. 387. ad id destinatis, in cœmiteriis nempe publicis, aut pro ratione personarum templis quoque & eorum aditu mortuorum corpora sepeliuntur, certis familiis quandoque & hereditaria sepulcra assignari solent, Carpzov. d. l. def. 391. Unde inter sepulcra *familiaria*, quæ quis sibi & familiae suæ, & *hereditaria*, quæ sibi quis heredibusque suis L. 5. §. 6. pr. L. 10. ff. de Relig. constituit, obiter hic observanda differentia: In illa omnes, tam testamentarij, quam legitimi heredes, non primi tantum, sed & posteriores, L. 6. ff. de Relig. ex quâcunq; portione tales sint, imò licet ut indignis ablata fuerit hereditas L. 33. ff. eod. aut eandem vendiderint, arg. L. 88. ff. de heredib. instit. Sigism. Finckelth. de Jure Sepultur. Concl. 6. lit. D. aut fidei commissariis restituerint, §. 3. J. de Fidei cohered. L. 42. §. 1. L. 55. §. 3. ad Scit. Trebell. Finckelth. d. l. concl. 17. aut liberi sui æque ac emancipati abstinuerint hereditate delata. d. L. 6. (quod locus est in extraneis, Finckelth. d. l. concl. 6. lit. B.) in *familiaria*, præter hæcenus recensitos, reliqui etiam, de familia acquirentis existentes inferuntur, licet heredes non sint, L. 5. ff. L. 13. C. de Relig. ut sunt exheredati, nisi à testatore specialiter prohibiti, d. L. 6. non cognati in specie sic dicti, & affines, nisi heredes instituti, L. 8. C. d. t. ibique Mornac. bene tamen gener & nurus per L. ult. C. de V. S.

VI. Facilis hinc decisio quæstionis est: *An testator per ultimam voluntatem heredi transportationem funeris sui injungere possit & an voluntas hæc jure subsistat, servarique debeat?* Nempe cum ex iis, quæ hæcenus de familiaribus hereditariisque sepulcris dicta sunt, facile constet, quam æqua sit testatoris, tale quid postulantis voluntas, nec legibus repugnet, etiam extra locum, quo mortuus quis est, sepeliri, desiderio testatoris, maxime si eo nomine legatum relictum, sub istius privationis pœnâ satisfaciendum heredi aut legatario est, cum & aliàs nihil sit, quod hominibus magis

gis debeat, quam ut supremæ cujusque voluntatis, postquam aliud velle non potest, liber sit stylus, & licitum quod iterum non redit arbitrium, *L. 1. C. de SS. Ectles. Nov. 1. c. 1. §. 2. & ult.* Liberum enim etiam jure Canonico est cuivis, ut vivus possit eligere, ubi post mortem suam sepeliri velit, etiam si in alterius parochiæ cœmeterio sepulchrum eligat. *c. 1. 3. 4. 10. X. de Sepult.* Peretz, *de Relig. & S. F. n. 8.* Guther, *de Jure Man. lib. 3. c. 23. p. 537.* modo non eligatur locus plane insolitus & honestati Christianæ minime conveniens, Dn. Ziegler ad Lancell. *Inst. Jur. Can. lib. 2. tit. 24. §. 2. p. 575.* quo casu impune non parebit heres, qui & alias turpi & derisoriam conditioni institutioni aut legato adscriptæ, morem gerere obstrictus haud est, & ineptas voluntates defunctorum circa sepulturas non valere Papinianus scripsit. *L. 113. §. 5. de Leg. 1.* & Modestinus in *L. 27. ff. de condit. instit.* laudandum magis quam accusandum heredem putat, qui reliquias testatoris non in mare, secundum ejus voluntatem abjecit, sed memoriæ humanæ conditionis sepulturæ tradidit: Et Paulus de Castro *ad d. L.* quando Ludovici Cortusii Jcti Patavini testamenti, in quo de Sepultura suâ nuptialibus & nescio quibus aliis ludicis ceremoniis peragenda disposuerat, mentionem injicit, illud tanquam hominis non sanæ mentis indubium vocat. Finckelthaus *de Jure Sepult. concl. 31.*

VII. Porro ipsa aliquando necessitas nullâ hominis dispositione accedente transportationem mortuorum imperat. Si enim cum Ecclesiâ aliquâ pactum de recipiendis certæ alicujus Parochiæ personis sit initum, de cujus validitate Finckelthaus *Diss. de Jure Sepult. concl. 12.* differit, aut prout passim, in pagis præsertim, introductum est, ut singuli pagi & communitates suas peculiare aedes sacras & juxta eas publica sepulcra & cœmeteria non habeant, sed inter has aliasque vel conventionem vel longo usu consuetudineque introductum sit, ut in alterius pagi templo conveniant omnes, ibi sacra audiant, adulti confiteantur peccata, absolvantur & Sacra Synaxi junctim interfint, recens nati sancto abluantur Baptismate, & defuncti in cœmeterio prope illud templum constituto, rite componantur, quos Parochianos *Ein- gepfarrte* / appellare solemus, tum sane, cum annexa isti templo cœmeterioque communitas nihil quicquam horum separatim

instituire aut accipere possit, destituta quippe templo apud se
& juxta illud cœmiterio, in quibus res divinæ administrantur &
defunctorum condantur cadavera, ut eò transportentur, ipsa
necessitas dicitur. Dn, Joh. Phil. Slevogt, de Unione Eccles. *Diss.*
3. Cap. 1. §. 10.

II. X. Feci superius & in bello occisorum mentionem; Sicut enim
hostes sepulturam privandi non sunt, partim humanitate, quam
victor in barbarorum corporibus etiam exercere debet, partim
utilitate publicâ, quæ in genere sepeliri mortuos jubet, id sva-
dente, ita reposcentibus ad transportationem sepulturæ gratiam
neganda non videtur. Gerh. Feltmann de Cadav. *inspic. cap.*
18. n. 3. Finckelth. de Jure Sep. *concl. 14.* Unde receptum est, ut si
durante obsidione milites ab utraque parte cæsi campum ope-
riant, factis induciis, per caduceatorem vel legatum, cujus vices
hodierno more plerumque sustinere solent die Tambours oder
Trommelschläger und Trompeter / ad transportationem & se-
pulturam interfectorum *λεῖψανα* ab hostibus poscantur, & ab il-
lis, nisi graves ob causas (v. g. ob jus talionis aut si hac occasio-
ne tempus lucrari indentat hostis, quo fractas rursus erigere vires
possit) non facile denegantur. Andr. Quenstedt de Jure Sepult.
cap. 2. p. 25. An autem ob negatam sepulturam, bellum juste
suscipi possit, quod vult Grotius *lib. 2. de J. B. & P. cap. 19. n. 5.* as-
serere non ausim, per ea quæ ad istum locum annotavit Dn. Zie-
gler, *p. 423. seqv.* Tangit ritum istum Virgil. *lib. XI. Æneid.*
v. 100. sqq.

*Famque Oratores aderant ex Urbe Latinâ
Velati ramis oleæ veniamque rogantes,
Corpora per campos ferro quæ cæsa jacebant,
Redderet & tumulo sineret succedere terra,
Nullum cum victis certamen & æthere cassis.*

IX. Parem fortunam merentur, qui in publico loco occisi
reperiuntur, aut ruri inopino forsan casu intereunt. Anti-
quissimis quidem temporibus cadaver humabatur, ubi erat in-
ventum, & quidem Ebræi id ad decem præcepta Josuæ refere-
bant, ut ex Jo. Seldeno *lib. 6. de J. N. & G. ad discipl. Ebr. cap. 2. in fin.*
discimus, unde & hodieque cruces aliosque titulos iis locis, ubi ca-
daver occisi hominis repertum passim in viis & locis publicis
cerne-

cernere licet, de quib. Feltmann. *d. Tr. cap. 17.* quin tamen & horum corpora si petantur, justis funeribus prosequenda, amicis cognatisque concedenda sint, dubium mihi non est, Finck. *d. Dissert. Concl. 10.* De eo tamen hic dubitatum fuit, si quis ruri inopino interitu moriatur, an in Ecclesiâ ruri constitutâ, an potius in sua parochiali sit sepeliendus; & deciditur in *cap. 3. de Sepult. in 6.* quod si absque periculo, (belli videlicet, pestis & simili) defunctus inde valeat exportari, eum non in templo ruri posito, sed in suâ parochiali sepeliendum fore. Quæ autem Magistratus hic partes sint, paulo inferius dicetur.

X. De debitoribus in præcedente capite dixi, quod illi mortui jure hodierno sub pœna amissi crediti, quinquaginta librarum auri fisco inferendarum, similis summæ hæredibus restituendæ, & si hanc pendere non possint, corporali, itemque infamiæ à creditoribus suis arrestari non debeant, & consequenter sub isto prætextu transportationis ad sepulturam jus illis negandû non sit, *L. 6. C. de sep. viol. Nov. 60. c. 1. & auth. item qui C. d. t.* Struv. Synt. Jur. Civ. *Ex. 48. tb. 88. & Exerc. 15. tb. 83.* Carpz. *P. 1. Const. 30. Def. 22.* adeoque nec Clericis, quibus forte portio Canonica aut simile quid pro loco sepulturæ solvendum, sepulturam & translationem impedire fas est, per ea, quæ habet Speckhahn, *Cent. 1. quest. 6. n. 1.* Quanquam autem ex practicis aliqui desuetudine juri scripto hic derogatum putent, de quib. vid. Feltm. de Cadav. *inspic. cap. 36. n. 3.* & inde arresta mortuorum velint defendere, sibi tamen de illâ nihil resciscere licuisse recte Mevius ait *Tr. de Arrestis cap. 8. n. 225. seqq.* nisi ex injuriosis actibus consuetudinem arguere velimus, quæ etiamsi foret, iniqua tamen & publico noxi adeoque non attentenda existimari debet. Vid. Peck. de *Jure Sistend. cap. 8. n. 23.* Matth. Coler. de *Process. Execut. P. 1. cap. 6. n. 117.* sed limitari hanc sanctionem eo in casu posse putant, quo funus in alieno loco, ut sæpe fit, aliquandiu deponitur pro certo locario, donec sepultura fiat, cumque tum cesset prædictæ sanctionis ratio, nil vetare, detineri cadaver, donec pensio solvatur. Mev. de *Arrest. cap. 8.* Hahn ad *Wesenbec. ff. de Relig. n. 8. inf.*

XI. Hactenus de corporibus sepeliendis, quatenus licite transferri possunt, dixisse sufficiat. Quod vero defunctos attinet alicui

alicui loco jam commendatos seu depositos, hos etiam licitæ transportationis objectum constituere superius, nixus auctoritate Ulpiani in *L. 3. §. 4.* ejusque parte priorè, asserui, ubi non perpetuæ sepulturæ tradita corpora transferti posse, Edicto Divi Severi contineri respondet. Sic Diocletianus & Maximianus in *in L. 1. C. de Relig.* si nec dum perpetuæ sepulturæ traditum corpus est, translationem ejus facere non prohiberis, Aquilianæ rescripserunt. Cum nempe variæ occurrere possint causæ, quo minus mortui corpus statim terræ mandari aut transportari ad sepulcrum, perpetuæ ejus quieti destinatum, possit, sed deponi in certo loco ad tempus aliquando soleat, inde postea, ubi commodum fuerit, efferendum, quod quando fit auctoritate propriâ, violati quidem sepulcri nomine auferens non tenetur, cum sepulcri religione locus ille nondum fuerit affectus, salutato tamen Magistratu, cui permittendi jus, fieri hoc debet, & tum licita est asportatio, *L. 8. §. 40. ff. de Relig.*

XII. Et tantum de corporibus transportandis, quorum ut licita sit transportatio, modo & ratione legitimâ fiat, necesse est: Modus ille respicit partim terminum à quo, seu locum ex quo funus deducitur, partim per quem, partim ad quem transfertur. Circa illum tum ad loci magistratum sive superiorum, tum deductionem ipsam respiciendum est.

XIII. Ut ergò licite transferri possit funus, ab eo cui permittendi jus est, licentia impetrari debet. *L. 3. §. 4. ff. de Sep. violat.* Publica enim funeris causa est, *L. 43. ff. de Relig.* & ipsa mortuorum cadavera religiosa reputantur, quæ à privatis sine cædis aut alterius improbæ machinationis suspitione attingi privato ausu & duci non debent, accedit, quod sicut cavendum est ei, cui boni publici cura incumbit, ne forte contagia invehantur simul & Reipublicæ cladem pestesque inferant, ita evenire hoc facile posset, si libera transportatio cujusvis relinqueretur arbitrio. vide Elbert. Leonin. *Lib. 3. Emendat. cap. 10. n. 3.* Hæc cura, sicut, ad Principes Romanos, in quos cum summo Imperio Pontificalia quoque jura translata erant, olim spectabat, ut supra in Cap. II. ex *L. 8. ff. de Relig.* aliisque ostensum, à quibus Provinciarum præsidibus, aliisque magistratibus demandatum istud muneris postea est, ut circa sepulturas mortuorum & translationes

nes quid publico expediat & ne quid Resp. damni inde patere-
tur, prospicerent, ita hodie sepulturæ ordinandæ jus &
potestas ad Principes nostros vi juris Episcopalis Carpz. *l. 1.*
def. Eccles. 10. pertinet, qui id per Consistoria, ut alias res Eccle-
siasticas, expediunt, & suo modo Magistratum etiam secularem
ordinarium, præsertim si jus Patronatus habeat, quorum hic,
quod ad ipsam sepulturam & ad hanc spectantem transporta-
tionem attinet, illud, si quid forte de ceremoniis aut loco & jure
sepulturæ disponendum, ordinat, unde & sepulturæ jura inter ea,
quæ fori mixti sunt, referuntur. Carpzov. *P. 2. 7 Pr. Consist. Def. 386.*
§ 378. n. 6. seqq. Finckelt. de Jure Sepult. *Concl. 3.* Schilter Inst.
Jur. Can. *lib. 2. tit. 14. §. 1. & 5.* Atque adeo cum illis transeun-
dum non esse puto, qui nullas hic Principis aut Magistratus par-
tes esse statuunt, sed transportationem mortuorum, quos aliàs
licite efferri fas est, non salutatis superioribus impune suscipi
posse ajunt, contra expressam legum dispositionem & fori rece-
ptum usum, innixi autoritate Cujacii ad *lib. 1. Pauli recept. sen-
tent. cap. 21.* & Franzkii, ad *§. 9. 7. de R. D. n. 7.* neque enim hoc
sibi vult *L. 3. §. 4. ff. de Sepul. viol.* ut supra Cap. II. dixi, quæ sine
permisso Magistratus tale quid suscipi vetat nec impunem ne-
glectam Magistratus autoritatem vult, sed à pœna sepulcri vio-
lati transgressorem saltem liberat. Unde hodieq; receptum mo-
ribus est, ut invito magistratu civili funera transferre non lice-
at, & Hahn in not. ad Wesenb. *tit. de Relig. n. 5.* observat, quod se
pater in locum habitationis ducere velit funus filii sui aut cognati in alie-
no territorio mortui, illud libere facere nequeat, nisi indicet Magistratui
ejus loci & veniam impetret transportationis: quod videtur, subji-
cit fundamentum habere in *L. 3. §. 4. de Sep. viol.* ubi dicitur, quod
transferens sine denunciatione pœnam quidem non incurrat, (scilicet in
violatores sepulcrorum statutam) possit autem transportatio probi-
beri. Sed istas: Sic nullum discrimen fore inter funera lege
transportati licita & illicita, cum & hæc Magistratu aliquando
permittente transportari possint, ut in sequenti capite dicetur.
Respondeo enim, hanc posse magistratum licite denegare, non
æque illam, quam omnibus modis promovere & ne detineantur
aut vexarentur, neve prohiberentur, quo minus viâ publicâ
transferantur, ejus officium est, *L. 38. ff. de Rel.*

XIV. De occiso, aut quando corpus exanime repertum, de quo suspicio esse potest, an veneno aut aliâ aliquâ ratione violentâ è medio sublatum sit, quod ante deductionem Magistratui denunciandum veniaque discessus impetranda, minor dubitandi est ratio? Quandoquidem cum inquirere in crimen officio ejus & potestati, quæ ipsi, ut in facinorosos animadvertat, data est, incumbat, *arg. L. 13. ff. de Offic. Præs. L. 1. §. item illud. ff. ad SCt. Silan.* ante omnia de corpore delicti, quod vocant, certum ipsum esse oportet, de quo cum non nisi inspecto prius secundum *Nemesis Carolinæ Articul. 147. 149.* præscriptum, adhibitis hanc in rem Medicis aut in arte suâ peritis Chirurgis vulnere & de lethalitate ejus factâ renunciatione constare non possit, *Carpz. P. 1. Pract. Crimin. q. 26.* qui ante sectionem non impetratâ veniâ tale cadaver aufert, non tantum contra hætenus memoratarum legum dispositionem peccat, sed jurisdictionis turbatæ etiam notam incurrit, cum primus Jurisdictionis Criminalis actus erectio sive sublatio cadaveris reputetur, *Jodoc. Damhoud. in Pract. Crimin. c. 75. Carpz. l. 2. Jpr. Eccles. def. 375. n. ult. Feltmann de Cadav. inspic. cap. 10.*

XV. Cæterum quam *Besoldus* in *Thesauro Pract.* verb: *Durchführung der Verstorbener.* hic addit observationem, ut si in loco Pontificio Evangelicus moriatur aut occidatur, moris esse, ut aliter cadaver defuncti deduci non permittatur, nisi soluto nescio quo pretio & datis literis reversalibus sive à consanguineis defuncti, sive à Magistratu domicili, approbanda mihi non videtur, siquidem deductio funeris in se considerata, actus jurisdictionalis non est, ex quo quis aliquam hujus imminutionem aut detractionem metuere necesse habeat, neque disparitas religionis aliquid ad rem facere potest, præsertim cum *Instrumento Pacis Osnabr. art. 5. §. 12.* utriusque Religionis socii hætenus in pari jure constituti æquali justitiâ protectioneque tui, speciatim quoad jus & honorem sepulturæ & ne quid pro exhibitione funeris à supersticibus exigatur. *Joh. Schilter in Prax. Jur. Rom. in For. Germ. Exerc. 21. th. 31. add. Gvil. Ignat. Schütz in Manuali Pacifico. quest. 17. ad instrum. pac. art. 5. §. 11. vers. libera. & vers. placuit porro.*

XVI. Circa deductionem ipsam ritus & ceremoniæ solennes

nes, in elatione aliorum funerum receptæ, ut adhibeantur, nec opus est, nec semper usu servatum. Olim noctis tempore transportabantur funera, ubi circa primam corporis motionem sacrificia solennia reddebantur. *Cujac. lib. 21. Obs. 13.* cum interdium quæ inibi sepeliebantur efferrentur, *Paul. 1. sent. 21.* Hodie quando funera aliò deducuntur, modo ceremoniæ certæ adhibentur, præeuntibus pueris hymnos concinnentibus & loci pastoribus, sequentibus amicis, cognatis & exequiatoribus aliis, modò illis neglectis exportantur, quo tamen casu, ut Ecclesiæ Scholarumque Ministris, imò & pueris, qui pauperiores plerumque esse solent, aliisque piis causis, quæ ex deductionibus funerum emolumentis aliis capiunt, munera solita exhibeantur, æquum esse existimo, ne commodo, quod non concessâ transportatione ex receptis funerum ceremoniis, laturi erant, defraudentur, præsertim cum honoraria ista, seu ut vocare solent accidentalialia clericis in vicem & augmentum salarii, quod in plerisque locis exiguum & rari alii redditus esse solent tum observantiâ, tum lege publicâ, concessa sint. Vid. *Ord. Elect. Sax. Eccles. art. gen. 26. §. von Begräbnüssen.* *Carpzov. lib. 1. Ipr. Consist. Def. 112.* Unde Gerh. Feltmann Tr. de Cadav. inspiciendo *cap. 37. n. 3.* refert, permissâ cognatis & heredibus, mortuum in alium locum transferendi potestate, ne pauperes loci inde defraudentur, quibus ab iis, qui funus secuti fuissent, eleemosyna obvenisset, Grœningæ constitutum, ut is qui mortuum alibi humare aut noctu sepelire vult, centum thaleros Hollandicos vel aliud quid ad pauperes alendos, usumque pium dare debeat *arg. c. 3. X. de Sepult.* Amstelodami vero tantum duos thaleros imperiales solvat ex Scto facto 1. Febr 1667. Et hoc non tantum in perpetuis parochianis seu iis, qui domicilium in parochiâ ex quâ transportandi sunt, fixerunt, asserendum videtur, sed his etiam, qui ad tempus aliquod certæ alicui parœciæ se addixerunt, quos temporarios parœcianorum appellant, quales v. g. studiosi sunt, in Academiâ studios gratiâ commorantes, hi enim cum sacrorum quoque in loco, ubi degunt, sint participes, & sacerdotum ministerio ibi fruuntur, æquum est, ut, quando contigerit ibi eos fato suo fungi, ab amicis aut cognatis transportationem postulantibus solita ista accidentalialia solvantur.

XVII. Locus per quem defunctus deduci debet, regulariter debet esse publicus, cum clam ob allegatas in præcedentibus causas permitti transportatio non debeat, unde viarum publicarum, territorii, oppidorum *L. 38. ff. de Relig. L. 3. §. 4. ff. de sep. violat.* mentionem faciunt. Hinc quæritur: *Si transportantes funus, propter inundationem, hostilitatem aliamve justam causam viâ publicâ uti haud possint, an vicinos per agros aut fundos ipsis iter facere sit integrum?* Licere id cum Ant. Perezio *ad tit. C. de Relig. & sumt. fun. n. 4. §.* putamus, tum ob necessitatem quæ legem non habet, tum utilitatem publicam, ne si subsistendum interea cum funere esset in transportando eo occupatis, putridis & noxiis exhalationibus aër infestetur inficiaturve, tum *arg. L. 12. pr. ff. d. t. ubi Ulpianus respondit: Si nulla via sit ad sepulcrum, iter quod non debetur, vicinus prestare cogitur, & si à vicino id prohibeatur, Imperator Antonius cum patre rescripsit, iter ad sepulcrum peti precariò & concedi solere, ut quoties non debetur, impetretur ab eo, qui fundum adjunctum habet. Nec tamen hoc rescriptum, quod impetrandi dat facultatem, etiam civilem actionem inducit, sed extra ordinem vicinum interpellare permittit, quem Præses compellere debet, ut justo pretio iter præstet: ita tamen ut de opportunitate loci prospiciat, ne vicinus magnum patiatur detrimentum, ad quem text. vid. Jac. Guther. de Jure Man. lib. 3. cap. 12. quod si sine damno vicini transiri possit, nil esse pro concessione viæ solvendum Perezio à contrario sensu colligit, præsertim cum quis teneatur permittere fieri illud quod sibi non nocet & alteri prodest, *L. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. plu. arc.**

XIIX. An vero & hic licentiâ Magistratus illius loci per quem defunctus portatur, opus sit? disquiri inter Doctores video, quibusdam necessariam esse statuentibus, vid. Bechmann *in comment. ad ff. tit. de Mort. inf. n. 17.* Casp. Klok. *Tom. 1. Consil. X. n. 477.* aliis nudam tantum denunciationem requirentibus, *Be-fold. thes. præct. verb. Durchführung der Verstorbenen. Franc. Marci Part. 2. Decis. Delphin. 1024. n. 9. seqq.* Brunnem. *ad L. 3. ff. de sepulc. viol. n. 3.* Petr. Greg. Tholosanus *lib. 2. Synt. Jur. univ. Tit. 14. n. 1.* Posteriori sententiæ merito subscribo, per text. *L. 3. §. 4. ff. de sep. viol. L. 8. ff. de Relig.* maxime eum nemo impediendus sit, viâ Publicâ uti & propter publicam utilitatem sepultura magis sit pro-

promovenda, quam impedienda. *L. 43. d. 1. Koppen. decis. 28. n. 25. Gars. de Expens. cap. 8. n. 18. 25. sqq.* Phil. Albr. Orth. *de Jure Conducendi cap. 4. inf. p. 164.* Unde nec hic reversalibus literis opus esse, nec jure eas postulare Magistratum posse, existimo, cum nec actus Jurisdictionalis sit, ut est in casu maleficii, quando captivus ducitur, Schilt. *Ex. 21. sb. 31.* quam tamen & ipsam deductionem in censum actuum jurisdictionalium non referendam esse, laudatus modo Orthius *d. Tr. cap. 8. p. 268. seq.* statuit: cum jurisdictio in Jure capiendi & decrimine cognoscendi ac statuendi, statutumque exequendi consistat, quod alter ducendo saltem suum captivum per alterius territorium nequaquam affectet, unde tandem requisitionem salvi conductus & exhibitionem reversalium, quas vocant, non necessitatis sed urbanitatis esse concludit, cujus limites transiliat, qui inscio domino alterius terram jurisdictione munitam transire audeat, nec indicet, quâ intentione id fiat, & ne præjudicium attrahere velit illi, quod ubi captivi deprehensio facta, forte ignorans, metuere poterat. Unde hoc ipso in casu Sereniss. Elect. Sax. *in Resolut. grav. Prov. Tit. von Justicien Sachen. §. 44.* solam denunciationem deductionis sufficere constituit.

XIX. Hanc in funeris deductione qui negligit, sicut per ea, quæ hæcenus diximus peccare & cædis atq; improbæ machinationis suspicione se onerare Elbert. Leonin. *lib. 3. Emend. cap. 10.* afferit, nec sine doli præsumptione esse tradit Menoch. *lib. 5. Præsumt. 3. n. 107.* ita si legitimè denunciaret, liber à Magistratu ipsi transitus cum funere absq; legitimâ causa denegandus non est, qui & aliquando, ut libere possit duci cadaver, apparitorem addit, qui ab injuriâ tueatur & ne sistatur, curet. *L. 38. ff. de Relig.* Ex quo tamen non approbandum illorum factum, qui dum in terris peregrinis aut barbaris etiam versantur, quando suorum ibi defunctorum transportatio denegatur aut metus saltem recusationis subest, sub prætextu & professione mercium, quibus involvunt & compingunt cadaver, per loca illa deducunt, cujus rei exemplum relatum vide ap. Petrum della Valle *Reisbeschreib. P. 3. Epist. 16. p. 161.* quod & sub certa cautione approbare videtur Gerh. Feltmann *de Cadav. inspic. cap. 39. n. 9. 10.* ubi exemplum refert, cujusdam è Germaniâ inferiore plumbo arctissime com-

facti in Angliam deportati. Neque enim injuria, si quam Magistratus per denegationem liberi transitus cum funere infert, à fraude transeuntem, quam hâc ratione committit, excusabit, neque tanta transportationis hic subest necessitas, cum humari ibi potuerit corpus, & forte subesse possunt causæ per tam longinquum iter denegatæ transportationis. Aliud de celebratis in Medicinâ mumiis, quæ ex Africâ etiamnum hodie in has oras devehuntur, de quib. vid. Schröter. in *Pharmacop. lib. 5. Cl. de Animal. p. 833.* F. F. de Troilo in der *Orientalischen Reisebeschreibung Lib. 3. p. 309.* Petr. della Valle *Reißbeschreibung P. 2. Epist. 2. p. 104. seqv.* dicendum, quæ, cum in commercio hodie sint cadavera torrida, & ut ferunt, per tot centum annos exsiccata, usumq; in Medicinâ non exiguum præstent, febricitantibus præsertim, cum bezoardico minerali aliisque præscripta multis feliciter referantur, quin tuto & licite cum aliis mercibus transportari possint, minime dubito, cum non cadaverum amplius humanorum sed aliarum rerum in commercio existentium forte fruantur.

XX. Sed & ille casus in disceptationem venit. Fecimus nimirum §. VII. parœcianorum mentionem, qui ut templi in loco alio siti utuntur sacris, ita communi etiam cum illâ communitate gaudent cœmetrio, hic si diversæ Jurisdictionis pagi sint, aut oppida ita connexa, numne, quando parœciani funus ex unius, ut loquuntur, jurisdictione, in cœmetrium alterius jurisdictionis deducendum est, magistratui istius loci funeris deductio indicenda, veniaq; impetranda erit? Regulariter id quidem negandum videtur, nec opus esse ut singulis vicibus denuncietur & impetretur venia existimo, dum enim permittitur in unione, ut parœciani sub aieno magistratu civili degentibus commune cœmeterium præbeatur, deductio etiam funeris concessione quâdam generali, quâ dato aliquo jure, omnia quoq; ea data intelliguntur, sine quibus uti eo non possumus *arg. L. 2. ff. de Jurisd. L. 11. ff. commun. prædior.* tacite indulta creditur, & hâc ratione civilis Magistratus in quamcunque deductionem impofterum faciendam consensisse. Quod si tamen contrarium alicubi forte observari deprehendatur prohibitæque ductionis, usque dum speciatim eam indulserit Magistratus, extent exempla, mos & ibi receptus observandus veniet, præsumtio enim concessionis

fionis tacitæ contrariâ probatione eliditur. Exigere namque à ducturis, ut denuncient prius transvectionem, omnino à sepeliendi jure sejunctum & civilis Jurisdictionis tantum proprium est, cui præjudicare magistratus Ecclesiasticus, qui in hanc juris sepeliendi communionem & societatem consensit, nequit. Licet enim Principis nomine admittat unionem quoad sacra ac cum eâ cœmiterii usum, non tamen sibi plus permittet, quam accepit à Principe qui & ipse ut juri alii quæsito, ita nec huic passim introducto circa funerum deductionem derogasse creditur: plurimum autem refert, ne quævis defunctorum transferantur cadavera, quæ etiamnum quantumvis generatim concessum cœmiterium, arce di potestas est, ubi publicæ rei grave inde periculum metuendum venit. conf. Slevogt. de Unione Eccles. Diff. 3. c. 1. §. 10.

XXI. Cæterum & illud inter Doctores controversum est, an pro transportatione spectatim Magistratui, per cujus territorium transfertur mortuus, satisfaciendum & pensione aliquâ transitui emendus sit? Olim fuisse, qui vectigal pro corporibus translatis exigent, colligere inter alia ex proverbio isto quodammodo licet: *ναὶ δὲ τὸ πρὸς Φέρεται*, quod legitur apud Aristot. lib. 3. Rhet. Quanquam & de iis intelligi possit, qui mortuos vendebant, quod Achillem fecisse notat Virgil. 1. Æneid. v. 488.

Ex animumque auro corpus vendebat Achilles.

Inde *νεκρῶν πωραὶς* à Lycrophronte appellatur, i. e. mortuorum venditor. Et Cicero Verri hoc crimen objicit *Orat. VII.* quod cum in Sicilia multos occidisset, cadavera non nisi accepto precio patribus & cognatis ad sepulturam redderet: quod & de Commodo Antonini fratre narrat Lampridius. Potissimum autem allegatur *L. 37. pr. ff. de Relig.* ubi Jctus Macer, vel secundum non nulla exemplaria, Marcianus, inter funeris sumtus pertinere ait, *& si qua vectigalia sunt.* Pro quibus Elbert. Leoninus lib. 3. *Emend. c. 10.* fultus libri Norici & quarundam editionum vulgarium fide, *vestiaria* legit, id est vestitus sive vestimenta, vestiendi tegendique ac ornandi defuncti causâ comparata. *L. 4. 6. 12. ff. de Alim. & cib. leg.* Cujacius tamen, qui alias haud raro textibus vim inferre non veretur, nihil hic mutandum existimat. *Lib. 5. Obs. ult.* quem sequitur Godofred. *in not. margin. ad d. L. 14. lit. 2. & iii.*

& intelligere Jctum putat vectigalia, quæ in itinere præstantur, dum corpus ex uno loco in alium transfertur, proque stabiliendâ istâ lectione, tum Pandectarum Florentinarum lectionem, tum græcam Basilicōn versionem allegat, καὶ τὸ τέλος legentem, quos ipsos libros Basilicōn & ad emendandum & ad illustrandum, & interpretandum Jus civile plurimum valere, ipse fatetur Leoninus, additq̄ credendum esse, illos ex optimis exemplaribus LL. Romanarum in Græcum sermonem translatos, & ex collatione eorum, multas maculas elui, & varios errores tolli posse, qui ex diuturnitate temporis in libros, quibus nunc utimur, irrepsērunt. Quicquid ejus sit, sequentibus temporibus aliud placuit, & in Constitutione, quæ est *L. ult. C. de Rel.* quamque Cujacius *II. Observ. 21.* primus ex libris Basilicōn restituit interdictum est, ne ullo quopiam in loco vectigal ab ullâ aliquâ personâ pro corporibus ex uno loco in alium translatis præstetur. Pro quo non parum facit, quod generaliter in *L. 38. de Relig.* sancitum est, ne corpora aut ossa mortuorum detinerentur aut vexarentur, neve prohiberentur, quo minus viâ publicâ transferrentur. Phil. Albr. Orth. de Jure Conduc. *cap. 4. p. 164. & cap. 5. p. 172. 173.* Nilominus tamen & si longo usu & consuetudine tale quid introductum sit, pro transitu modicum quid exigi posse nonnulli adstruunt, & Georg. Mundius à Rodach de Muner. & honor. *cap. 3. n. 196.* ejus mentionem facit, dicitq̄ ait den Todten Zoll / & Joh. Phil. Slevogt. de Unione Eccles. *Diss. 3. cap. 1. §. 10. p. 137.* mentionem facit consuetudinis, quâ transvectionis nomine pretii quid exsolvatur magistratui & levi pensione transitus ematur. Sic in Italiâ solvi hac tempestate vectigal pro cadavere, quod per alios fines deportatur, ex factis hebdomatalibus annotat Feltmann de cadav. inspic. *cap. 39. n. 11.*

XXII. Hinc etiam quæritur, num pastoribus & Parochis, sive pagorum sive vicorum, per quos ad locum sepultura mortuus ducitur, illum sistere permissum sit, donec munusculum aliquod datum fuerit? Sane Cyprian. Regnerus ab Oosterga in Censurâ Belgicâ ad ff. *L. 3. de Sep. viol.* refert, in Hollandiâ cuilibet territorio vel templo in quolibet vico exstructo, per quem cadaver transfertur, deberi sua jura, vulgo Gerechtigkeiten / quæ autem sint illa jura non refert. Ego equidem de jure nil illis deberi existimo, cessat enim

hic

hic ratio funeralium, quæ solùm domicilium laboresque Pasto-
rum priorum & administrationem Sacramentorum respicit,
de quâ Doctores *ad Cap. 1. X. de Sepult.* & quamvis olim frequenter
Parochis ex heredum liberalitate quid obvenerit eâ lege, ut dum
præter vehebatur funus, illi sacra facerent & pro mortuis ex mo-
re Pontificiæ Religionis orarent, ut testatur Pekius *de Jure sistendi*
cap. 5. n. 23. more tamen hoc sublato, cum voluntate merâ hoc
fuerit factum, ad necessitatem aut jus trahi non debuit. Venti-
latam aliquando in supremo Belgii Hispanici juris tribunali
hanc controversiam Paulus Christinæus *Vol. 5. Decis. 29 n. 26.*
refert, cum vidua cujusdam Consilii Parlamenti Mechliniæ,
mariti corpus Mechliniâ Gandavum ad locum sepelitionis de-
ferri curaret, ipsamque ab hoc onere liberam pronunciatam fu-
isse, cum quod ad ista attinet, locus ad quem tenditur, non per
quem quis transit aut casu in eo est, respiciatur. Hinc in locis
Germaniæ inferioris, in quibus cultus Pontificius viget, sæpe
hactenus laudatus Feltmann *d. tr. cap. 38. inf.* refert receptum
esse, ut ad conspectum cadaveris, quod per eum locum ducitur,
pulsset campanam ædituus, cui ideo sexta decima pars thaleri
Imperialis & in usum templi cereus ejusve pretium detur à vo-
lentibus eumque cultum professis. Plane si vel pacto vel consue-
tudine receptum sit, ut certæ solennitates, circa deductionem
mortuorum, præsertim honoratiorum, per loca aliqua de suis se-
dibus ad sepulcra hereditaria deducendorum observentur, si
v. c. pulsu campanarum, comitatu Parochorum, tyronum hy-
mnos cantionesque funebres concinentium, similibusque de-
functus honoretur, putarem, quod alias occasione funeris solvi
solet, illis non invidendum esse.

XXIII. Quod denique terminum ad quem, seu locum, in
quem transportandum funus est, attinet, cum boni publici in-
terfit, ne quævis promiscuè funera alicubi inferantur, & aliquan-
do contingere possit, ut propter contagiosos morbos aliasque ju-
stas causas Domino jurisdictionali arcendi jus sit, & hic
quoque denunciatio magistratui loci, ut fiat, necesse est: quod
tamen à parœcianis aliunde mortuum in commune cœmiteri-
um transportantibus, nisi consuetudine, de quâ præc. §. XX. ali-
ud introductum, ita rigorose fortè, nisi circumstantiæ temporis,
E defun-

defunctorum, & si miles aliud svadeant, non exigendum, ob generalem eò transferendi concessionem tum temporis factam, cum Ecclesia hæc cum istâ parochiâ uniretur. Id unicum hic addendum est, cum olim inter parœcianos ejusmodi & pastorem Ecclesiæ, pro exiguo honorario, quod sæpe in pagis pro comitatu funeris constitutum est, illum à loco, unde effertur defunctus, ad cœmeterium usque denegantibus, non raro orirentur controversiæ, constitutum in Ordinat. Eccles. Elect. Sax. est, non obligatum esse pastorem ultratertiam domum abviam ire funus ducentibus, nisi specialiter inter eos aliter fuerit conventum, & lautius eo nomine honorarium oblatum. artic. general. 15. *in fin. verb.* Wenn aus denen eingefarrten Dörffern Leichen gebracht/ wie ferne der Pfarrer denenselben entgegen gehen soll. *add. Decret. Synodal. §. 44.*

CAP. IV.

DE ILLICITA TRANSPORTATIONE DEFUNCTORUM.

§. I.

Illicita transportatio est quam leges prohibent. Idque regulariter, nam certis ex causis & circumstantiis potest etiam fieri, ut permittatur translatio, quæ ordinariè erat prohibita, quæ ipsa tamen limitatio & exceptio, non tollit regulam, sed eam potius confirmat in casibus non exceptis, *arg. L. 1. ff. de R. J.*

II. Ad hanc primo loco eam refero, quando corpora perpetuæ sepulturæ tradita aliorum transportanda effodiuntur, id quod sub pœna sepulcri violati prohibitum. Unde Constantinus Imperator in *L. 4. C. de sep. viol.* sepulcra domos appellat mortuorum, ita, ut sicut domus t utissimum cuiq; præstat refugium, & inde in jus tracto vis facta olim videbatur, *L. 18. L. 21. ff. de in jus voc. L. 103. ff. de R. J.* Ita multo magis honestatis Regulæ conforme creditum, ex sepulcro tanquam domo suâ & dormitorio quem extrahere, quod & Divi fratres Edicto suo admone- runt, ne justæ sepulturæ traditum, i. e. terra conditum corpus inquietetur, *L. 39. ff. de Relig.* videtur autem terra conditum, inquit ibi Marcianus, & si in arculâ conditum hoc animo fit ut

non

non alibi transferatur. Unde nonnullis monumentis inscripta leguntur verba: PERPETUÆ SECURITATI, vid. Marc. Welfer in *Inscript.* August. & Paulus Jctus in *L. 40. ff. eod.* æternam sedem vocat hujusmodi sepulcra, & in quibusdam vetustis lapidibus DOMUS ÆTERNA dicitur, Radulph. Forner *lib. 3. rer. quot. cap. 6.* Atque hinc seditio olim narratur orta, quod Macedonius Arrianus invitâ magnâ parte populi propriâ autoritate arcam in qua continebantur ossa Constantini Magni, de domo in quâ erat, in Ecclesiam transtulerat, quam rem indigne etiam tulit Constantinus Imperator, tametsi ipse quoq̄ esset Arrianus, tum quod in eâ seditione multi occubuerant, tum quia Macedonius corpus ejus absq̄ ipsius consilio transferre ausus fuerat. Socrates *lib. 5. Hist. Tripart. cap. 32.* P. Gregor. Tholos. in *Synt. Jur. univers. lib. 2. cap. 14. n. 2.* Summo è contrario præconio digna est Caroli V. religiosa pietas, qui anno 1547. in bello Smalcaldico Wittebergam ingressus Antonii Episcopi Atrebatensis postulato, ad exemplum Martini Bucerii, Pauli Fagii, Joh. Wicklesi, B. Lutheri corpus effodi & comburi petentis annuere recusavit. Xenoc. in *vitâ Caroli V.* Wolff. *cent. 16. Memorabil. lect. p. 666.* vid. Quensted *de Sepult. vet. p. 64.* Patet hic quid de eo casu sentiendum, quod testator testamento præcipit, ut heres cadaver ejus post annum elapsum in aliud sepulcrum transferri curaret, idq̄ nisi fecerit, hæreditate careret; & quanquam huic dispositioni parendum esse ab herede, statuatur Erasmi. Ungebaur *ad Decret. tit. de Sepult. n. 11.* & Didac. Spin. à Caceres *in Spec. test. gloss. 2. n. 8. seqq.* levitatis tamen id gerere speciem atque hinc ut bonis moribus adversum minime probandum affirmat Dn. Ziegler *ad Lancell. Tit. de Sepult. §. 2.*

III. Quod si vis fluminis, metus ruinæ, aliave justa causa suboriatur, ob quam tolli è loco cadaver & in alium locum transportari æquum visum fuerit, existimatione Reſtoris Provinciæ, transferri posse rescripsit Antonius in *L. 1. C. de Relig.* cum quo convenit. *L. 14. C. eod.* nemo humatum corpus ad alium locum sine assensibus Principis transferat. Nam quod in urbe & Italia ipsi concedebant Principes, in Provinciis mittebant iis, quos ad eas regendas miserant. Talis autem justa effossionis causa non est si in alieno territorio occisum aut in aquis suffoca-

tum quis in proprio suo territorio sepeliverit. Licet enim illius
jurisdictio læsa videatur & eo nomine ab hoc illi satisfieri debeat,
datis literis reversalibus, vel ratione aliâ, eâ propter tamen sepul-
chri religio non violanda & mortuus effodiendus, nisi forte
corporis delicti indagandi gratiâ, inspicere vulnus debeat, & cir-
cumstantia temporis, qualitasque cadaveris eruen- di hoc patia-
tur. Felin. in cap. 9. X. de Judais, n. 1. Berlich. P. V. Concl. 47. n. 44.

IV. In Concilio Toletano IV. c. 45. exhumatio vel sepul-
chri saltem apertura fieri vetatur sine licentiâ Episcopi vel Judi-
cis Ecclesiastici, concedi autem tribus potissimum casibus Ber-
trachin in Repertor. voc. Sepultura. annotavit: Si sepultus usura-
rius manifestus, vel excommunicatus, vel interdictus nomina-
tim, sed & super impositus sepulcro alieno. Concil. Matisc. II. c. 17.
Antistod. c. 15. atque adeo hodiernum translationes sepulcorum
corporum sine autoritate publicâ Consistoriorum fieri non pos-
se, docet Carpz. lib. 2. Ipr. Eccles. Def. 386. n. 8. 9. quanquam Ma-
gistratus Politici autoritatem hic penitus exclusam nolim, cui
ut de Sepulturis certo modo statuere integrum esse, supe-
riori capite diximus, ita nec hic quando de effodiendo & trans-
ferendo cadavere sermo est, excludendus erit, maxime si exima-
tur ob causam ad altam Jurisdictionem pertinentem, atque
hinc cadaver hominis occisi in cœmiterio repertum, imò jam
sepultum tolli aut effodi autoritate ejus debere, qui habet merum
Imperium, irrequisito Superintendentis consensu, posse, addu-
cto præjudicio asserit Dn. Ziegler in Superint. c. 16. §. 25. 26.

V. Ad illicitam etiam transportationem refero deportato-
rum & relegatorum, qui durante hac pœnâ mortui, in locum in-
terdictum vehi, ibique in sepulcrum familiare inferri prohiben-
tur. Est enim illa in jure recepta Regula, ubi quis vivus non
potest manere, ibi nec mortuus sepeliri, Bartol. in L. 2. ff. de Cadav.
punit. Covarr. lib. 2. Res. 10. n. 11. Peregrin. de Jure Fisci lib. 4. t. 5.
n. 5. Vasq. Contr. Illust. P. 1. l. 3. c. 36. n. 8. 10. At vero in loco un-
de quis relegatus, manere non potuit, ergo nec mortuus incon-
sulto Principe aut Magistratu eo transferri potest, quo pertinet
L. 4. ff. de Pœn. & textus expressus in L. 2. ff. de Cadav. punit. Si
quis in insulam deportatus vel relegatus fuerit, pœna etiam post mortem
manet nec licet eum inde transferre alicubi & sepelire inconsulto Prin-
cipe,

cipe, ut sapissime Severus & Antoninus rescripserunt. Nam sicut com-
meatum & remeatum, nemo potest dare exuli, nisi is, qui in In-
fulam deportavit, aut alio exire jussit reum, ita nec post mortem
exulis corpus restitui, nisi ejus consensu, terræ, quâ exire jussus
est, potest *d.L.4. Heig. p. 2. quest. 37. n. 31. Gomez. Tit. 3. Resol. 14. n. 8.*
Quod de relegatis dictum, idem de *confinatis* etiam statuendum
existimo, hoc est, iis qui propter delictum ad certum locum
hac lege missi sunt, ut vel in perpetuum vel ad tempus eum non
egrediantur, hos si contingat ibidem mori, inibi etiam sepelien-
di sunt, nec transportatio horum corporum in sepulcrum fami-
liare aut hereditarium permittitur, nisi forte confinatio ad do-
mum propriam tantum sit restricta, de quo casu *L. 9. ff. de Interd.*
& relegat. loquitur, is enim tunc vel in publico loci cœmiterio vel
sepulcro, quod ibi habet, proprio, sepeliri potest. *Giurba Consil.*
81. n. 4. Dn. Stryk. Diss. de Confinat. cap. 6. hb. 1. Hackmann de Con-
finat. cap. 11. n. ult. An autem hæc in ossibus relegati, quæ ampli-
us non habent formam humanam, non procedant, sed posse
eadem licite transportari, quod *Caballin. Cas. 83. n. 1. seqq. & Cas. 265.*
statuit, & ideò cautelam suppeditat Gvazzinus in defens. reor. 38.
cap. 7. n. ult. cognatis banniti aut relegati, ut deponant cadaver
aliquo in loco extra jurisdictionem Principis bannientis donec
amittat formam humanam & deinde ossa & cineres in urnâ vel
capsâ reponant, & conducant in sepulturam suorum antiquo-
rum in propriâ patriâ absque tamen solennitate aliquâ, id ego in
genere licitorum & sine periculo transportantibus esse, ut asse-
ram, adduci minime possum.

VI. Referenda in censum transportari prohibitorum sunt,
& capite punitorum, seu ut Paulus loquitur, animadversorum
corpora, quanquam enim in *L. 3. ff. de Cadav. punit.* quibuslibet
petentibus ad sepulturam, danda esse dicantur, nonnunquam
tamen non permitti Ulpianus in *L. 1. d. t.* respondit, quod in his
maximè, quibus ex legis dispositione sepultura denegatur, pro-
cedere in aprico est, criminis puta læsæ Majestatis, conjuratio-
nis, parricidii, furti, latrocinii damnatis, quorum simliumque
corpora aut palis affixa, aut rotis imposita aut patibulo suspensa
auferri & ad locum sepulturæ transferri invito Magistratu fas
non est. vid, *Carpz. P. 4. Const. 34. Def. 4. Berlich. P. 4. Concl. 48.*

n. 21. Brunnem. in repet. ad parat. Weseub. Tit. de Cadav. punit.
qv. 4.

VII. Quâ in re non levis difficultas se exserit, an summi Principis potestas eò se extendat, ut incivilis pœna computationem etiam sepultura privationem referre possit, ita ut pœna etiam post mortem maneat? Sunt enim qui hoc repugnare omni divino humanoque juri existimant: Et illi quidem *Deuter. c. XXI. v. 22. 23.* allegant, ex quo constet voluisse DEUM, ut suspensi sub vesperam cruce deponantur & terræ mandentur: cujus rei rationem hanc reddunt Hebræi interpretes, exhibitum esse hunc honorem divinæ imagini, ad quam homo fit conditus, alii, quod ultra modum non exasperanda pœna, & cum per suspendium legi divinæ satisfactum sit, execratioque illo die finita, deponi debuisse sub vesperam, ne amplius etiam pro populo haberetur pro maledicto, & Judices sæviendo non contaminarent terram, quam in rem adducunt exempla *Josux VIII. 29. X. 26. 27. Davidis 2. Sam. XXI. 12. 13. 14. & can. 30. XIII. quest. 2.* De jure etiam naturæ dubitare fas non esse, cum officium non tam homini, quam humanitati præstandum duxerint sapientes. *Senec. de benef. lib. 5. c. 20 & Quintilian. Declam. 6. & Livius* de negationem sepulturæ sævitiam ultra humanarum irarum finem appellet. *Ant. Matth. de Crimin. in proleg. cap. 3. §. 5.* Ex gentium etiam jure quod ex voluntate ortum habet, deberi, præter *Hug. Grot. l. 2. de J. D. & P. c. 19. n. 1. 2. & 4.* prolixè ostendit *Petr. Faber l. 2. Semestr. c. 1.* Cui LL. civilium beneplacita superaddunt, quando in *L. II. C. de Relig. & S. F. Dioclet. & Maximian.* obnoxios criminum digno supplicio subjectos, sepulturæ tradi, se non vetare rescripserunt, & *Marcianus in L. 9. C. de hæret.* quam *Cujacius restituit lib. 12. Obs. 30.* hæreticis id permitti humanum & pium arbitratus est. Addunt & rationes varias, quod salus Reip. sepulturam efflagitet, ne alias fœtor ex cadaveribus proveniens aërem inficiat, item, ne tetra illa spectacula gravidis mulieribus, quæ sæpius visu in ea incurrunt, dum ad vias potissimum patibula ac rotæ collocari solent, quæ & ipsa tamen homines satis dehortari poterant à sceleribus, sint noxia. *Didac. Covarruv. lib. 1. Res. 1. Ant. Gomez. var. Resol. lib. 3. c. 14. Jul. Clar. lib. 5. recept. sentent. §. fin. qv. 100. Everh. Speckhan cent. 1. Miscell. quest. 9. Bidembach. Part. ult. Promt. exequ.*

*exequ. class. 10. Them. 7. Brünem. ad L. 1. ff. de Cadav. punit. & in Pro-
cess. inquisit. cap. 10. n. 33. Zepperus ad LL. Mosaic. l. 5. c. 7. & alii.*

II. At sicut hæc omnia jure ordinario vera sunt, ita ubi propter frequentiam pravitatemque delinquentium aliquorum maleficiorum supplicia exacerbanda sunt, quoties scilicet multis personis grassantibus exemplo opus est, secundum responsum Claudii Saturnini in *L. 16. §. 10. ff. de Pæn. regula illa suum perdit officium, quando quidem & ipsum Deum judicem justissimum, impiis honorem sepulturæ interdum interdixisse negasseque passim in sacro Codice videre licet, Jerem. XXII. 19. XVI. 4. 6. 1. Sam. XVII. 46. Reg. XIV. 11. II. Reg. IX. 10. 33. quod cum DEUM jure suo fecisse largiatur Grotius d. l. n. 4. exinde non esse natura illicitum insepultum relinquere summe facinorosum, largiri necesse habet, Ziegl. ad d. l. & hinc Callistratus in *L. 28. §. 15. ff. de pænis. famosos latrones in his locis ubi grassati sunt furcâ figendos, quam pluribus placuisse docet, ut & conspectu deterreantur alii ab iisdem facinoribus: quæ ratio etiam reperitur in gloss. Germ. Land R. lib. 1. verb. Niemand. n. 7. & ibi quoque apostillator glossæ Weichbild art. 36. Und man begräbt sie selten/ darumb/ daß man andere damit erschrecket. add. in d. l. 28. ut id solatio sit cognatis & affinibus interentorum, eodem loco pœnam redditam, in quo latrones homicidia fecissent. Et bene Hahn. ad Wesenb. de Ca. dav. punit. duplicem pœnæ finem docet, emendationem nempe delinquentis & exemplum ac memoriam punitionis, ac pœnarum fructum omnium maximum pertinere ad exemplum Bodinus ait lib. 7. de Rep. cap. 4. n. 21.**

IX. Nec in contrarium antea allata, satis valida argumeta videntur. Lex enim Mosaica divini quidem juris est, sed positiva & forensis, quæ iccirco aliter se apud alias gentes habere potest, Ziegl. ad d. l. Grot. & rationem ejus non moralem sed ceremoniam fuisse, nec ipsam tamen semper observatam Osiander ostendit ad d. l. n. 1105, & exempla præced. §. allata confirmant. v. Carpz. Pr. Crimin. P. 3. q. 137. n. 70. Grotius d. l. n. 5. imaginem autem divinam seu ut Constantinus in *l. 17. C. de pæn. loquitur similitudinem cœlestis pulchritudinis non in corpore & facie, sed animâ, in perfectâ, sc. sanctitate & justitiæ constituisse Dn. Ziegl. ad d. l. Grotii p. 420. annotat. jung. Ant. Matth. de crim. l. 48.*

L. 48 tit. 18. n. ii. Sed & jura Canonica superius allegata secundum distinctionem juris civilis in L. 1. ff. de Cadav. punit. intelligenda sunt Hostiens. in rubr. de Sepult. n. 4. verb. quod de suspensis. Gomez d. c. 14. n. 8. & quæ de naturæ & gentium jure allata sunt, regulam solum indignant, non verò exceptionem, in insigniter facinorosis impugnant, nec juris civilis allegata loca destruunt, ex quibus id tantum sequitur, posse principem aut judicem, si ab ipso petatur, rigorem pœnæ remittere, & ad sepulturam cadavera punitorum concedere, non autem quod necessario id agere debeat, aut si secus faciat, peccet. Nec rationes subjectæ ad omne tempus anni, quo supplicia exercentur, applicari, neque etiam calidissimâ tempestate ex uno aut altero corpore tale quid contingere potest: & per accidens planè fieret, si ex adspectu cadaveris gravida mulier incommodum sentiret, quod hic non attenditur, præsertim cum ejus quoque culpa, in eo versetur, cum avertere faciem suam posset. Denique quod ex solo ligni aspectu desumitur remedium, nimis in efficax, coercendis perversis hominum moribus videtur ad *ὀδύνην* constituendum metu cognitæ pœnæ. Gellius l. 6. N. A. c. 14. & ut Seneca lib. 1. de Irâ cap. 16. ait, *nequitia male cedentis exemplis opus est, ut unius pœna, metus possit esse multorum.* Add. Menoch. A. J. Q. cas. 387. n. ult. Heig. Part. 2. quest. 37. n. 38. Gvazz. Def. 38. c. 7. n. 5. Ziegl. ad Grot. p. 421. Berlich. P. 4. concl. 48. Calov. in Comment. ad Genes. c. 40. p. 3. v. 22. pag. 1249. Schikard. ad Jus Reg. Hebr. cap. 4. theor. 14. n. 99. p. 251. ibid. Carpz.

X. Sed si præter istos casus, quibus punitis sepultura denegari solet, capite quis fuerit plexus & ab amicis & cognatis ad sepulturam petitum fuerit corpus, sec. L. 1. & 3. ff. de Cadav. punit. an hoc ut & prioribus istis si ex gratiâ à Principe sepultura concessa fuerit, licite in patriam transferri ad sepulcrum suum possit? quæritur; quod affirmandum omnino est, nam sicut alias prætextu debiti cadaver defuncti etiam puniti, à creditoribus arrestari neutiquam aut à sepulturâ detineri potest, ita & si per territorium alterius ad sepulcrum forte familiare alibi situm transvehatur, detineri neutiquam poterit, modo ea observentur, quæ in præcedente capite circa licitam deductionem observanda diximus, id quod pari ratione procedit in cadavere puniti Medicis

cis ad anatomiam concessi, quod ad hunc finem ipsis per territorium aliud, modo prius hoc legitime à principe aut Magistratu impetraverit (propriâ enim autoritate si detrahere illa tentent, ejusdem quâ propinqui & amici sepulturæ gratia, si ea contrectent, plectuntur, pœnæ rei sunt, ut ex Tib. Deciano & Dan. Mollero observat Berlich. P. 4. Concl. 48. n. 20.) deducere integrum est. Vid. Erasm. Ungebaur *Exerc. 13. quest. 4. inf.* Petr. Theodor. *Coll. Crim. c. 10. aph. 6. n. 10. 11.* Gvazz. in defens. reor. c. 38. n. ult. Carpz. Pr. Crimin. p. 3. qv. 137. n. 72. seq. Everh. Spekhahn *Cent. 1. quest. B.*

XI. Denique ad illicitæ transportationis objectum corpora peste defunctorum merito referenda quoque veniunt, cum enim propter salutem urbis & provinciæ peste etiam in urbe extincti in loco extra ordinario & diverso sepeliri soleant. Carpz. *lib. 2. JPrud. Consistor. Def. 394. n. 12.* nec transportatio tuto concedi, nec salva etiam conscientia peti aut tentari poterit, cum tale quid impetrans & concedens occasionem mali, quod inde toti alicui provinciæ attrahi solet, non exiguam præbere possit & hâc ratione interitus tot hominum causa ipsi non immerito imputari valeat. vid. Feltm. de Cadav. *inspic. cap. 16. n. 6.* Ripa Tr. de Peste. *Tit. de Remed. preserv. n. 131. add.* Churfürstl. Sächß. Ausschreiben an die Superintendenten de dato Meissen 6. Sept. 1680. quod extat. apud Stokmannum in Hodeget. *postil. in appendic.*

CAP. V.

DE REMEDIIS TRANSPORTATIONIS NOMINE COMPETENTIBUS.

§. I.

TRansportationis defunctorum nomine duo potissimum in legibus nostris data remedia reperio, aut enim ei qui prohibetur mortuum ossaq; ejus transferri, integrum est, statim *interdicto* uti, aut aliò inferre & postea *in factum agere*. Illud de quo in *Tit. ff. de Mort. infer.* interdictum prohibitorium est, quo Prætor vim fieri vetat ei, qui vult mortuum eo loco inferre & sepelire quo ei inferendi & sepeliendi jus est, invito etiam pro-

F

hiben-

hibente, *L. 1. pr. §. 1. b. t.* & hoc eò etiam extenditur, *in §. 1. & 3.* Si quis in itinere arceatur, siue viâ eâ, quæ debetur fundo, in quem inferre quis vult, prohibeatur. Et hoc momentaneo processu, sicut alias jus est in possessorio, & negotii præsentis qualitas postulat, expeditur; quo facit *L. 12. pr. ff. de Relig. & Sumt. Fun. & heredibus datur, in heredes autem non porrigitur, quia ex delicto est. Oldend. Class. 2. art. 9. Tit. de Mort. infer. n. 2.*

II. Affinis huic altera est *in factum actio*, in *L. 8. §. f. & L. 9. ff. de Relig. & Sumt. Fun.* à præcedente in eo differens, quod illa ad corpus mortuum inferendum & impedimentum removendum pertineat, hæc ad illatum seu sepultum, quâ nempe qui impeditus & prohibitus est corpus in locum, in quem volebat, & in quem illud transportare jus erat, transferre, si necessitate coactus alio loco intulerit, ad id agit, ut consequatur quanti ejus inrerfuit, prohibitum non esse, in quam computationem cadit etiam loci empti pretium, (non secundum rei veritatem, sed quanti ab actore æstimatur, per *L. 5. §. 1. ff. ne quis eum qui in jus voc.*) aut conducti merces, item sui loci pretium, quem quis nisi coactus fuisset religiosum facturum non esset *dd. LL.* Quam actionem prætor dedit perpetuam, & quamvis pecuniariæ quantitatis ratio in eam deducatur, tamen neq̃ in heredem neq̃ heredi competentem *L. 9. d. t.* & hoc quidem cum similis injuriarum actioni sit, *L. 8. pr. b. t. junct. L. 1. §. 6. ff. de Injur.* quæ ut vindicta persecutoria heredibus non competit. §. 1. *J. de perpet. & temp. act.* nec adversus heredes, ob similitudinem ex delictis descendentium, quas licet rem persequantur, adversus heredes tamen non transire, ex *L. 5. 6. 7. ff. de Alienat. jud. mut. causa fact.* patescit. Unde non erat ut Cujac. *lib. 8. Observ. 12.* & Godofr. *ad d. L. 9. lit. D.* statueret, exemplum hic occurrere *L. 20. ff. de LL.* quâ non omnium, quæ à majoribus constituta sunt, rationem reddi posse Julianus afferebat. conf. Ant. Faber in *Rational. ad d. L. 9.* Jac. Guther. *lib. 3. de Jure Man. cap. 16. p. 500.*

III. Cæterum non est, ut existimet quis, frustra nos esse, dum hæc actionum & interdictorum sepulchralium formulas hic pertractamus: quamvis enim hodie, ad nostra coemiteria & templa in quibus sepelire solemus, cuiusvis aditus pateat, possumus tamen aliquando, ut ex superius allatis apparet, vel ob inundatio-

dationem vel hostilitatem aliamque gravem causam viâ publicâ
uti prohiberi, præsertim si ex castris & pagis, funera sint dedu-
cenda, quomodo & aliàs extra religionis causam sæpe per agros
& prata vicinorum transeundum & eorum forsan admodum
morosorum, & sicut experientia docet, gladiis & sclopetis iter
prohibentium attentatis compescendis consulendum, ut loqui-
tur Mindan. *de Interdict.* tit. 2. n. 51. *sqq.* add. Georg. Schulz *ad* §. 1.
J. de Interd. lit. A.

IV. Pertinet & huc actio confessoria ad vindicandum iter &
actum, per alterius fundum debitum, dum funus ad sepulcrum
transportatur, cujus hoc singulare est, ut non utendo non amit-
tatur, *L. 4. ff. quemadm. serv. amitt.* quod ita tum favore religionis
& utilitatis publicæ, tum propterea constitutum est, quod cer-
tum tempus huic præscriptioni, quando non semper adfunt se-
peliendi, non potuerit constitui. vid. Wissenb. *ad ff. P. 1. Diss.*
20. ib. 26. Hillig. *ad Donell. II. Comm. 18. lit. D.* Ludw. *ad Wes.*
ff. quib. mod. serv. amit. n. fin.

V. Referenda huc quoque videtur condictio ex Novellâ le-
ge contra arrestantes cadavera defunctorum prodita, *Auth. item*
qui domum morib. C. de Sepulch. viol. Nov. 60. c. 1. Nov. 115. c. 5. here-
dibus arrestati ad alterum tantum petendum competens, *arg. L.*
1. ff. de condict. ex lege. Richter *ad d. auth. n. 54.* quæ an consuetudi-
ne universalis hodie sublata sit, quod de omni pænali actione ex
Jure Romano descendente Feltmannus afferit, *Tr. de Cadav. in-*
spic. cap. 36. n. ult. est quod adhuc dubites. Sed nec actio injuria-
rum heredibus deneganda est, cum lex ipsa videatur revocare ad
animum injuriam pro reliquiis defunctorum, ut ex Deciano &
Felino loquitur Berlichius. *Part. 5. concl. 47. n. 40.* idque sibi ve-
lint, *d. Nov. 60. c. 1. & Auth. ibi heredibus injuriati. fac. huc. L. 3. §.*
8. ff. d. Sep. viol. L. 1. §. 4. ff. de Injur. Hahn *ad Wesenbec. de Re-*
lig. n. 4.

VI. Porro sicut contra transitum per viam publicam sine
justâ causa denegantes vel impediētes interdicta prohibitoria
Jure Romano dantur *L. 2. §. f. ff. ut in flum. publ. nav. lic.* ita ea-
dem injustè transportationem funerum impediētibz, dene-
ganda non videatur. *fac. R. J. de Anno 1548. §. Ferner zu noch*
mehrer. verb. daß einem jeden, adeoque & in Camerâ decernuntur
man.

mandata inhibitoria sine clausulâ de non impediendo viâ vel fluminis usu, absque tamen citatione ad docendum vel videntum, quæ aliàs in *S. J. Spirens. de Anno 1570. §. 82. & de Anno 1594. §. 66. nec non in Ord. Camer. P. 2. Tit. 22. verb. Mit angehengter. generaliter* requiritur. vid. Blum. *de Proc. Cameral. tit. 34. n. 27. 28.* Phil. Albr. Orth. *de Jure Conduc. cap. 8. p. 266.*

VII. Ratione sumtuû in transportatione funeris factorum, seu ut Jctus in *L. 37. pr. de ff. Relig. loquitur, vectura, funeraria actio* competit, qua is qui impensas tales præter legis necessitatem animo repetendi fecit, contra eos ad quos cura funeris pertinet, experitur, ut sumtus restituant, *L. 14. §. 6. 13. 14. & passim ff. de Relig. & sumt. Fun. potissimum §. 4. verb. impensa peregre mortuo que facta est ut corpus perferretur funeris est, licet nondum homo funeretur.* Estq; ex peculiari quodam qf. contractu sive cum defuncto *L. 1. ff. d. i. sive cum herede L. 14. §. 7. inito*, adeoque negotiorum gestionis adjectitia quædam qualitas. Struv. *Exerc. 15. 16. 85. in subsidium, omni aliâ actione deficiente data d. L. 14. §. 12. 15. & ita privilegiata, ut cum bona solvendo non sint, omne creditum præcedat. L. 45. L. 19. d. t. L. 17. pr. de Reb. aut. Jud. possid. adde Constit. Elect. Sax. Aug. 28. part. 1. & Ord. Prax. El. Sax. Tit. 42. §. Ferner soll das jenige.*

IIIX. Deniq; quod ad forum attinet, in quo ventilandæ sunt causæ, super transportationibus defunctorum ex ortæ, siquidem de ceremoniis aut jure Parochiali, vi cujus unius communitatis incolæ alterius mortuos in suum cæmiterium recipere tenentur similiq; sermo sit, causæ cognitio ad judicem Ecclesiasticum utiq; spectat, cum moribus hodiernis, quibus ad Principes vi superioritatis territorialis spectant Jura Ecclesiastica, hi per Consistoria sua eadem exercere soleant. Carpz. *lib. 1. Jprud. Eccles. Def. 10. & lib. 1. Ref. 86. Ord. Eccles. Saxon. Art. gener. 15. in fin. si tamen de controversiis circa ipsam transportationem exortis, aut etiam sumtibus in eam factis, aut super possessione exoriatur quæstio, quò actiones in hoc capite recensitæ tendunt, hæ ad politici Magistratus tribunal pertinent, præfertim cum & jus ipsum sepeliendi hodie à patrono proindeq; Magistratu Politico impetrari soleat & causæ, quæ mediantibus actionibus istis recensitis ventilantur, seculares sint, in foro proinde seculari etiam tractandæ. Vid. Finckelth. de Jure Sepult. Th. 4. 75. & 76. Carpz.*

l. 1. Jpr. Eccles. def. 138. n. 6. Schilter in Inst. Jur. Can. tit. 1. lit. 5. §. II. estque modo domicilii rei, L. 2. C. ubi Senat. L. 2. C. de Jurisd. modo defuncti L. 1. ff. de Relig. L. 19. ff. de Judic. Finckelth. d. 1b. 76. Add. Matth. Steph. de Jure Patron. P. 1. cap. 24. n. 13. seq. Finckelth. de Jure Patron. cap. 6. p. 149. Carpz. P. 1. Resp. 86. n. final. appellatio autem in causis sepulturæ, si moram hæc non patiantur, non admittitur. Carpz. l. 2. Jpr. Consist. def. 395.

Sufficiant igitur hæc, cum pro Instituti nostri ratione de sterili atque angustâ hacce materiâ satis nos differuisse existimemus. Benevolum interim lectorem eâ quâ par est humanitate rogo, ut primum huncce rudioris adhuc in Themidis sacrario acquisitæ scientiæ partum, sereno pectore suscipere, ea quæ minus accurate à me sunt tradita æquibonique consulere, meque ulteriori suo adfectu atque favore non indignum judicare velit.

Quod vel ex hoc saltem certò mihi polliceor, si L. B. hosce non ut Jcti, sed ut Tyronis adhuc pensitabit conatus.

S. D. G.

COROLLARIA!

- I. Rex Romanorum vivo adhuc Imperatore electus, nova Privilegia Jura & Regalia proprio Jure tribuere non potest.
- II. Status Imperii recte etiam dicuntur cives Imperii.
- III. Nobiles immediati non sunt status Imperii.
- IV. Repressaliæ sunt licitæ.
- V. Consuetudinem illam, quod defunctorum Parochorum viduæ vel filiæ relictæ in Parochiis manere & à successoribus in uxores duci debeant, validis rationibus niti non arbitror.

PATRIS AHASVERI, quem doctus prædicat orbis,
Exemplo, FRITSCHI, scribere docta paras.
Tetanti extimulant vestigia clara Parentis,
Ut proprii ingenii des documenta tui.
Gratulor ex animo! Successum Jova paternis
Usque dedit studiis, usque det ille tuis.
Præmia quæ Patris meruit solertia dudum,
Mox virtute iterum promerere nova.

Sic gratulab.

D. Andreas Mylius.

Just. Imp. Prof. Publ. & Fac. Jur. Assess.

FRITSCHIUS ecce legit Patris vestigia Magni,
Audit AHASVERUS FRITSCHIUS ipse Pater
Hunc ego jam dudum magni colo Numinis instar,
Namque sua magna me relevavit ope.
Gnatus cum sequitur merito, qui ad maxima natus,
Nunc memor officii non nisi summa petit.
Scilicet ut veniat summi ad fastigia jvris,
Nititur. Hæc dudum possidet ipse Pater.
Hæc, inquam, *Gnatum* prope conscendisse videmus
Ex studiis, quorum dat documenta, suis.
Nec frustra ascendes, FRITSCHI Doctissime crede,
Nam Tibi Pierides præmia magna parant,
Tantus honos, nomenque tuum, laudesque manebunt
Tantæ, quanta Patris Gloria, quantus honos.

*Nobilissimo DN. RESPONDENTI Dissertationis
presentis Authori in sincera amicitia tes-
seram hæc gratulabundus apposuit*

Johannes Fridericus Keuner/
J. V. C.

Quem

Quem Themidos sibi Salanæ speraverat umbo,
Hôc renitere suum jam Philyrina videt,
Dumque sui videt egregium sic ordinis augmen,
Felicis vel eô nomine nomen habet.
Namq̃ PATREM famâ notum super æthera novit,
Teq̃ haut exiguum novit Agalma Patris.
Magni igitur salve clamat spes unica FRITSCHI,
Flos Themidos, Peithus cor, charidumque decus.
Phœbus de vidit, vidit Te pallida Phœbe
Lustrantem assiduô tempea docta pede
Unica, quam felix sinuosô è Juris acervô
Promis, Materies ardua testis erit.
Ingenium capit hunc, illum facundia lingvæ,
Judiciiq̃ alium vis generosa capit.
Salve & perge istum recta decurrere callem,
Doctaq̃ victorem Fama per ora vehet.
FRITSCHIUS è terris quando discesserit olim,
In GNATO FRITSCHI gloria semper erit!
Euge bonum factum! multô sic nomine plausum,
FRITSCHI, noster AMOR, fausta que verba meres.
Acclamant omnes, & PATRIS tramite, clamant,
Succedens parili nonne fruere scopô?

*Amico suo & Fautori æstumatissimo, Nobilissimo
DN. FRITSCHIO adfectum sincerum
ita testantur*

COMMENSALES.

*Vers en l'honneur de la Dispute
de Mondieur*

CRESTIEN SIEGEFRIED FRITSCH,

mon très honoré ami.

*SE peut il qu'aujourd'hui la commune allegresse
m'inspire au fond de l'ame une sombre Tristesse
& que voyant par tout, rire, chanter, danser
mon esprit inquiet puisse s'embarasser.*

Moi

ARTIK 5102

Moi qui Sans cesse au ciel avec beaucoup d'instance
demandois chaque jour cette heureuse constance
quand sa bonté l'accorde à mes ardents desirs
je tremble en l'aprenant, & pousse des Supirs.

Mais tout autre en ma place eût fait la même chose
pour un si grand Sujet, c'est trop peu que la prose
il faut parler en vers l'ordre m'en est donné
& c'est là ce qui rend mon esprit consterné.

O Dieu? qui par l'effet de ta bonté puissante
as Satisfait mes vœux, & remplis mon attente
ne laisse pas seigneur ton ouvrage imparfait
prends en ta garde un bien que ta main luy a fait.

Et luy donnant enfin d'heureuses destinées
retrenche de mes jours pour loindre à ses années
Conserve aussi grand dieu son pere genereux
à qui tu viens de rendre un don si précieux.

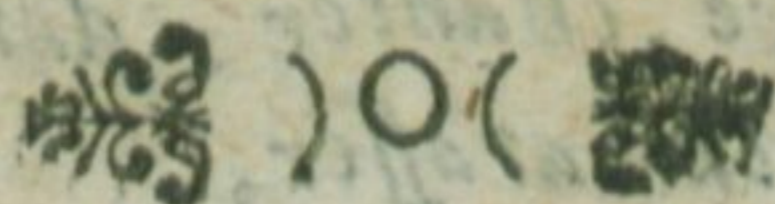
qu'il vive heureux en paix avec toute sa famille
Sans trouble, sans soucy, sans crainte dans sa ville
Et qu'en leur chaste hymen d'éternels amours
fassent jusqu'à la fin le bonheur de leurs jours.

HUGO. DELAMARRE. maitre de la
langue Françoise & Italienne.

ALma Lipsiacæ specimen quod docte reponis
FRITSCHI, non fallax comprobat indicium,
Magnifici quondam Celebrisque PARENTIS ad instar
Altrici terræ Te fore dulce decus.
Sancta TRIAS nunquam studiisq; Tibiq; favere
Cesset, Ipem Patriæ dicet esse ratam,

Ex debitâ animi observantiâ Dn. Fautori suo
conterraneo hæc addere voluit

Joh. Fridericus Agner Theol. Stud.

U...
H...
D...
F...
M...
F...
U...
P...
S...
D...
F...
J...
L...
P...
A...

aitre de la
nne.

ar

autori suo

ol. Stud.

[Handwritten mark]

Pon TK 5102, 1 QK

ULB Halle 3
001 859 625

[Handwritten mark]

II. TR
 trans & portari
 que duobus c
 nobiscum duc
 torum ferimus
 portari apud a
 bus mortuoru
 um, ex territo
 usurpatur, Ec
Pmxii Jur. Rom
voc. Durchfuh
 transportatio
 recepta accep
 am ad cambi
 fantem voce b
 sionemque, i
 rum, ejus sign
 Jure Mercator
 halterey. pag. 12

III. Cate
 bus leges utur
 & *Sumt. Fun.*
 14. §. 4. ff. de R
 de Cadav. inspi
 Bötticher ad ff.
 inter funeris f
 Funer. nisi per
 bat vel curru,
 que succollan
 Just. Lips. l. 1.
 in alium locu
 rebatur ad sep
 Rel. & Sumt. F
 que semper,
 mortuorum e
 nem seu export
 Kirchmann

est portatio, à
 gestare; modis-
 urribus aliquid
 tatione inmen-
 litesque trans-
 bus & corpori-
 de loco in ali-
 ri Interpretibus
 Schiltero in
Theaur. Pract.
 quidem & alia
 catorum Foro
 icunt, pecuni-
 , quem & tras-
 gationem ces-
 o libro in alte-
 Marquard. de
 hurgens Bucho
 ateriâ nomini-
 L. 38. ff. de Relig.
 iol. perferri in L.
 ehi Gerh. Feltn.
 Sepulc. viol. n. 3.
 ferri debet, quæ
 de Relig. & sumt.
 e velis, quæ fie-
 , sellâ, lectulo.
 Latin. Libert. toll.
 peregre mortui
 mortuariâ effe-
 rnac. ad L. 37. ff. de
 toribus plerum-
 uctis cadavera
 tionem & elatio-
 de qua vid. Jo.
 enstedt de sepult.
 veter.

